היינט 8 זייטען

NAJER FOLKSBLAT

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז נאר 10 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 183	Łódź, Czwartek, 7 sierpnia 1930 r.	אכטער יאהרגאנג	לאדז, דאנערשטאג י"ג אב תר"ץ	№ 183

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

מארשאל פילסודסקי פאהרט קיין ראדאם

אויפ'ן לעגיאנען-צוזאמענפאהר

װארשא 6 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז מארשאל פילסודסקי פאהרט קיין ראדאם אויף דעם צוזאמענפאהר פון די לעגיאניסטען.

מארשאל פילסודסקי פערלאזט פרייטאג פיקעלישקי און קומט שבת אינדערפריה קיין ווארשא, וואו ער וועט פערברענגען איינעגע שעה און דאן אפפאהרען קיין ראדאם.

לויט אלע וואהרשיינליכקייטען וועט מארשאל פילסודסקי האלטען א רעדע וועגען דער פאליטישער לאגע אין פוילען.

אין די פאליטישע קרייזען ווארט מען מיט גרויס שפאנונג אויף דער רעדע פון מארשאל פילסודסקי.

איבערגעריסען די אונטערהאנדלונגען וועגען א הלוה פאר פוילען

װארשא, 6. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

אין דער לעצטער צייט זענען געפיהרט געווארען אונטערהאנדלונגען מיט אויסלענדישע קאפיטאליסטען וועגען א הלוואה פאר פוילען. 8 מ

ווי מען דערוויסט זיך, זענען די אונטערהאנדלונגען איצט איבערגעריסען געווארען.

ב. ב. גרייט זיך צו די וואהלען

װארשא, 6. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

אין די קרייזען פון ב.ב. גרייט מען זיך שטארק צו דער וואהל-אקציע. אין א רייה שטעט פאהרען שוין ארום אגיטאטארען.

דאס וועט זיין א בולטער באווייז, אז מאר שטער קען שוין נאהענט פאר וואהלען.

ניזוואלעניע געגען דער פויערים-פארטיי

װארשא, 6. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

אין ארגאן פון „ניזוואלעניע" איז היינט פערעפענטליכט א שארפער ארטיקעל געגען דער פויערפארטיי.

ווי באוואוסט האט זיך ארויסגעשטעלט, אז די פויערפארטיי איז אן עקספאזיטור פון דער סאנאציע. די „ניזוואלעניע" ווארענט דעריבער די פויערן אז זיי זאלען זיך היטען פאר די אגיטאטארען פון דער פויערפארטיי.

רעגולערע לופט-קאמוניקאציע צווישען אייראפא און אמעריקא

לאנדאן, 6 (ספ. טעל.) דער קאנסטרוקטאר פון דער ענגלישער לופט-שיף „ר 100" האט ערקלערט אז ער איז גרייט אויסצונוצען עטליכע לופטשיפען מיט א מינימאלער שנעלקייט פון הונדערט פינף און דרייסיג קילאמעטער אין א שעה.

די דאזיגע שיפען וועלען קאנען מיט זיך מיטנעהמען בענזין אויף 9600 קילאמעטער, 100 פאסאזשירען א דריי דער מאנשאפט און איטליכער 10 טויזענד קילא פאסט.

די רייזע פון ענגלאנד קיין קאנאדע אויף אזא שיף וואלט געדויערט צוויי און א האלבען טאג, די צוריקרייזע נאר צוויי טאג. די שיפען וועלען קענען אויפהאלטען א רעגולערע קאמוניקאציע צווישען ביידע וועלט-טיילען.

בריאן גרייט צו א צווייטען מעמאריאל

וועגען פאן-אייראפא-פלאן

פאריז, 6 (ספ. טעל.) „פטי פאריזיען" דערוויסט, אז בריאן גרייט צו א ניי מעמאראנדום וועגען דעם

סענסאציאנ. אפערע מיט'ן לייטער פון א סאוויעט. האנדעלס-געזעלש.

ער נעהמט צו 20 טויזענט דאלאר אלס משכון פאר זיין קאנפיסקירט פערמעגען אין סאוויעט-רוסלאנד

בערלין, 6. (ספ. טעל.) לויט דער פארערונג פון דער סאוויעט-רעגירונג האט די בערלינער פאליציי ארעסטירט דעם שעף פון דער סאוויעטישער האנדעלס-געזעלשאפט „רוסאוסטארג" איוואן סמאיאן פאר דעפראודירען צוואנציג טויזענד דאלאר.

סמאילאוו האט בעקומען א פעראדרונג פון מאסקווע צו ליקווידירען די געזעלשאפט און צוריקצוקעהרען קיין רוסלאנד, ער האט זיך אבער אפגעזאגט צוריקצוקעהרען קיין מאסקווע און צוליב דעם האט די סאוויעט-רעגירונג קאנפיסקירט זיין גאנץ פערמעגען אין סאוויעט-רוסלאנד.

אלס ענטפער דערויף האט סמאילאוו צוגענומען פון דער ליקווידירטער האנדעלס-געזעלשאפט צוואנציג טויזענד דאלאר.

אויף דער אויספארשונג האט סמאילאוו ערקלערט, אז די צוואנציג טויזענד דאלאר האט ער צוגענומען בכדי זיך צו פערזיכערען ענטשעדיגונג פאר זיין קאנפיסקירטען פערמעגען אין רוסלאנד.

אונזער נייער גרויסער סענסאציאנעלער ראמאן א. ג.

ד' פערשאלטענע ירושה

א ראמאן פון ליידענשאפט, ליבע און פערברעכען

א ראמאן פון זעלטענע פאסירונגען און וואנדלונגען

א ראמאן פון מערקווירדיגער אינטריגע. הויבט זיך אן צו דרוקען

מארגען, פרייטאג

אין „נייעם פאלקסבלאט"

אלע לייענען דעם נייעם „פאלקסבלאט"-ראמאן

„די פערשאלטענע ירושה"

רומענישע סטודענטען בעראטען זיך וועגען דער ווייטערדיגער אנטי-יודישער טאקטיק

בוקארעשט, 6. (יט"א טעלעגראפיש).

אונטער'ן פארזיץ פון דעם בעקאנטען אנטיסעמיטישען פראפעסאר קוזא איז פארגעקומען א לאנד-קאנפערענץ פון דער רומענישער סטודענטען-ליגע וועגען דער ווייטערדיגער אנטי-יודישער טאקטיק.

די קאנפערענץ האט ארויסגעשיקט א פראטעסט-דעפעשע צו דער רעגירונג געגען די לעצטע פעראָרדנונגען וואס זענען ארויסגעגעבען צו שיצען די יודען.

יאהרטאג פון דעם ארויסמארש פון דער „ערשטער בריגאדע"

װארשא, 6. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

היינט דעם 6-טען אויגוסט איז צוזאמענגעפאלען מיט'ן יאהר-טאג פון דעם ארויסמארש פון דער ערשטער בריגאדע פון קעלץ זענען אין בעלוועדער אנגעקומען הונדערטער דעפעשען אויפ'ן נאמען פון מאר"שאל פילסודסקי.

עס זענען אויך אנגעקומען צאהלרייכע דעלעגאציעס וועלכע עס האט אויפגענומען דער שטאט קאמענדאנט פאלקאווניק וויעניאווא דלוגאשעווסקי.

אויף אלע שאסייען און וועגען פון פוילען געהען היינט דורכמארשען פון שטשעלצעס און מיליטער אויף דעם היסטארישען וועג וועלכען עס האט אמאל געמאכט די ערשטע בריגאדע.

ענטפער-נאטע פון דער דייטשער רעגירונג צו פוילען

װארשא, 6. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

די דייטשע רעגירונג האט היינט צוגעשיקט א ענטפער-נאטע אויף דער נאטע פון דער פוילישער רעגירונג וועגען דער העכערונג פון צאל אויף תבואה.

אין דעם ענטפער ווערט אנגעוויזען, אז לויט דעם געשלאסענעם אפמאך האט דייטשלאנד געהאט רעכט צו העכערען דעם צאל.

קאנפיסקירט די נעכטיגע „א. ב. צ."

װארשא, 6. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

די היינטיגע „א. ב. צ." איז קאנפיסקירט געווארען צוליב דעם פערעפענטליכען בריף פון גענעראל זאגורסקי.

ענטדעקט א פאבריק פון פאלשע 5 זלאטי מטבעות

װארשא, 6. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

היינט איז אין ווארשא ענטדעקט געווארען א פאבריק פון פאלשע 5-זלאטי מטבעות. די פאבריק האט זיך געפינען אין דארף יוזעפין הינטער ווארשא און אין משך פון יאהר עקזיסטענץ האט די ארויסגעלאזט אויף ארבעט א מיליאן זלאטעס פאלשע מטבעות.

די מטבעות זענען געווען גוט נאכגעמאכט און מען האט זיי אפילו אנגענומען אין א סך מלוכה קאסעס. זיי האבען זיך אויסגעצייכענט מיט זייער נאטירליכען קלאנג און האם האט ארייגעפיהרט אין טעות.

דער הויפט-מאכער פון די פאלשע מטבעות איז געווען א געוויסער אינזשעניער וואוויצקי, וועלכער אט א געוויסע צייט געארבייט און פארע את ... ראנצויזישער מטבעות...

מאסען-רעוויזיעס צווישען די רומענישע אקאדעמישע יוגענד

בוקארעשט, 6. (יט"א טעלעגראפיש).

די יאסער פאליציי האט אדורכגעפיהרט מאסען רעוויזיעס צווישען דער אקאדעמישער יוגענד. עס זענען געפינען געווארען פיל אנטיסעמיטישע אויפרופען וועלכע די פאליציי האט קאנפיסקירט.

לונאטשארסקי — גרויספירשט קיריל אין פראנצעסבאד

פראג, 6. (ספ. טעל.) היינט איז אנגעקומען קיין פראנצעסבאד דער געוועזענער קאמיסאר פאר אויסערליכע ענינים לונאטשארסקי.

עס איז כאראקטעריסטיש אז אין דעמזעלבען טאג איז אויך אנגעקומען קיין פראנצעסבאד דער פיהרער פון די רוסישע מאנארכיסטען גרויספירשט קיריל.

עמיגראציע=בעגרענצונגען קיין מעקסיקא

דאס געזעץ וועט אריין אין קראפט שוין אין די נאהנטסטע טעג

וואשינגטאן, 6. (יט״א טעלעגראפיש).
דאס מעקסיקאנישע אינערן־מיניסטעריום האט אויסגעארבייט א פראיעקט צו בעגרענעצן די עמי־גראציע קיין מעקסיקא.

די בעגרענעצונגען וועלען הויפטזעכליך זיין גע־ווענדעט געגען יודען און כינעזער.

דער מלוכה־פרעזידענט פון מעקסיקא קען דעם פראיעקט וועגן די בעגרענעצונגען וואהרשיינ־ליך אונטערשרייבן שוין אין די נאהענטסטע טעג.

8 און א האלבען מיליארד זלאטעס שאדען

צוליב די היצען אין אמעריקא

פאריז, 6. (אז.) דער שאדען, וואס איז אנ־געמאכט געווארן אין צפון־אמעריקא צוליב די לעצ־טע היצען, ווערן אפגעשאצט אויף אכט און א האלב מיליאן זלאטעס. אויף די געביטען וואו עס הערשט די טרוקעניש זענען אומגעקומען אומצעהליגע סטא־דעס בהמות.

אלס פועל יוצא פון דער האזיגער קאטאסטרא־פאלער טרוקעניש וועט זיין א שטארק שטייגען פון די פרייזען אויף די ארטיקלען פון ערשטען געברויך.

מעמאריאל צום לארד פאספילד

פון די יודישע רעלעגאטען צו דער אינטערפארלאמענטארישע אוניע

לאנדאן, 6. (יט״א טעלעגראפיש).
די יודישע דעלעגאטען, וואס האבען זיך בעטייליגט אין דער קאנפערענץ פון דער אינטערפארלא־מענטארישער אוניע האבען איבערגעגעבען א מע־מאריאל דעם לארד פאספילד, דעם מעמאריאל האבען אונטערגעשריבען מאַטאַ בלום, פון אמעריקא־נישען קאנגרעס, דעפ. ראזמארין, הרב גרינבוים און קעמפריטש פון דרום־אפריקע.

אין דעם מעמאריאל ווערט געזאגט, אז דאס וועלט־יודענטום האט פערלוירען דעם צוטרוי צו גרויס־בריטאניען. דאס אלוועלטליכע יודענטום איז ערשיטערט צוליב די געשעהענישען אין ארץ־ישראל און עס האט נישט ערווארט אז די ארץ־ישראל־רעגי־רונג וועט ענטוואפענען יודען, וועלכע האבען פערטיי־דיגט זייער לעבען און דאס לעבען פון זייערע משפחות און איצט, ווערט ווייטער געזאגט אין מעמאריאל, איז די לאגע אין ארץ־ישראל נישט זיכער.

צום סוף ווערט אויסגעדריקט די האפנונג, אז די ענגלישע רעגירונג וועט ערפילען איהרע פער־פליכטונגען און צוהעלפען ביים אויפבוי פון דער יו־דישער נאציאנאלער היים אין ארץ־ישראל.

אינטערווענץ פון די אויסלענ=דישע מלוכות אין כינא

לאנדאן, 6. (ספ״ טעל) די ענגלישע רעגירונג האט בעשלאסען זיך אנצושליסען אין דער אקציע וואס ווערט געפיהרט פון אמעריקא, יאפאן און אי־טאליען צו פערטיידיגען די אינטערעסען פון די אויס־לענדער אין כינע.

ראנקאו איז ווייטער בעדראהט צוליב דער אפענסיווע פון דער קאמוניסטישער ארמעי. עס קומט פאר די עוואקואציע פון די אייראפעיער.

פאריז, 6־ (אז). די ענגלישע רעגירונג האט ארויסגעשיקט ווייטערדיגע קריגס־שיפען קיין האנ־קאו, ווייל עס ווערט ערווארט א נייער אנגריף פון קאמוניסטישען מיליטער אויף דער שטאט.

די געשעהענישען אין טשאנגשא האבען זיך זעהר פערשארפט, ווייל די קאמוניסטען האבען דארט אנ ארמעי פון עכציג טויזענד מאן, וואס איז גוט פערזעהען און אלע גייעסטע קריגס־מכשירים און אויפארמען.

בערלין, 6. (אז). דער יאפאנישער פלאט־מיניסטער האט ערקלערט, אז אויף די כינעזישע וואסערן געפינען זיך אויס 11 יאפאנישע קריגס־שיפען. אויב עס וועט נויטיג זיין וועלען ארויס־געשיקט ווערען נאך 8 שיפען.

בערלין, 6. (אז) לויט ידיעות פון שאנכוי איז קיין יאנהון אנגעקומען א בריטישע אפטיילונג פון 110 מאן, ווייטערדיגע 50 מאנש וועלען אנ־קומען פרייטאג. עס איז אויך אנגעשיקט געווארען א יאפאנישע אפטיילונג פון 300 מאן.

בערלין, 6. (אז). לויט די לעצטע ידיעות האט דאס נאנקינער מיליטער אפגענומען די שטאט טשאנגשא. אויף די גרעניצען פון דער שטאט קומען נאך פאר קאמפען.

רומענישע גלחים פיהרען א אנטיסעמיטישע אגיטאציע

בוקארעשט, 6. (יט״א טע.ע.ראפיש).
פון בעלזער ראיאן אין שטעטעל וויסקיטאווא איז די יודישע בעפעלקערונג שטארק בעאונרוהיגט צוליב דער אנטיסעמיטישער אגיטאציע, וואס עס פיהרען דארט צוויי גלחים. א דאנק דער אינטערווענץ פון דער יודישער בעפעלקערונג האט די פאליציי ארויסגעשיקט די גלחים פון וויסקיטאווא.

א הינדוס דערשיסט 11 מאכמע=דאנער און פערוואונדעט שווער 4

פאריז, 6. (אז). א געוויסער הינדוס האט געכטען ערמארדעט אין היסאר 11 מאכמעדאנער און 4 שווער פערוואונדעט.

דער הינדוס איז בעוואפענט מיט א פיקס, אריין אין דער וואוינונג פון א מוהאמעדאנישען קצב, און ווענ־דענדיג זיך צו איהם מיט דער פראגע: צי בינסט א מאכמעדאנער תיכף אנגעהויבען שיסען אלע אנ־וועזענדע.

נאך נישט געכאפט די באמבען=אטענטאטער פון דארנא

בוקארעשט, 6. (יט״א טעלעגראפיש).
אין שייכות מיט דעם באמבען־אטענטאט אויף א יודישען איינוואוינער אין דארנא זענען דארט אד־דורכגעפיהרט געווארען ארעסטען. די הויפטשולדיגע זענען אבער נישט געכאפט געווארען. עס זענען ארויסגעשיקט געווארען שטעקבריף.

ייִן כשר!!!

ווער עס וויל זיך איבערצייגען, אז ווין דארף זיין גוט, כאטש ער קאסט ביליג, עמפפעהלען מיר פון דער נייער ערעפענטער ווין און מעהד־פאבריק

פלאש פון א ½ ליטער זעהר גוטען ראזינען ווין צו פאבריקס־פרייזען

נאר 65 גראשען.

מיט אכטונג
ווין־און מעהד־פאבריק „פראגרעס"
2 אלטער מארק 2

בעמערקונג: צו דער בעקוועמליכקייט פון ג' פובליקום בעקומט מען אין דיזען גרינעם מארק דעם איבענדערמאנטען 1/4 ליטער גוטען ראדזינקען־ווין א פלאש צום פרייז 65 גראשען ווי אויך אלע אנדערע סארטען ווינען צו פאבריקס־פרייזען אין ווין־געשעפט פ. ליפעל גרינער מארק 8.

מיט אכטונג
ווין און מעהד־פאבריק „פראגרעס"
2 אלטער מארק 2

צוגאב-קופאן
דריטע סעריע

פון גרויסען פרעמיע־קאנקורס
פון „נייעם פאלקסבלאט"

כדי זיך צו בעטייליגען אין דער 3. סעריע פון פרעמיען־קאנקורס, איז גענוג צו צושטעלען בלויז 20 קופאנען

שנייד אויס דעם קופאן!

זומער-טעאטער „סקאלא" ציגעלגאס 18

שבת, דעם 9־טען אויגוסט 1930, 4 אזייגער נאכמיטאג קומט פאר

א גראנדיעזער פאלקס=קאנצערט

פון בעריהמטען יודישען פאלקס־זינגער

דוד באשיסטא
מיט זיין 5־יעהריגען וואונדער־קינד בעלא

אין פראגראם בעקאנטע יודישע פאלקס־לידער.

I.
„שלום עליכם" דועט פון דוד אייגהארן
„גוט וואך" פון קיפניס.
„דער טאטע מיט זיין זוהן" פון בערדיטשעווער
„א פאסטוכל" א. א.

II.
„איך זוך א מאן" אויסגעפיהרט פון וואונדער־קינד בעלא
„אונטער א קליין ביימעלע" אויסגעפיהרט פון וואונדער־קינד בעלא
„אברהמ'עלע מלמד" א. א.

ביליגע פרייזען פון די פלעצער: פון 75 גר. ביז 3 זל.
בילעטן צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פון 11–2 נאכמיטאג און פון 5–7 אווענד.

שטאטיש טעאטער
ציגעל־גאס 63.

יאר XV. יאר XV.

אסטראלן פון דער ווילנער טרופע

היינט, דאנערשטאג, 7־טען אויגוסט, 8.45 אווענט, צו ביליגע פרייזען
צום לעצטען מאל!

ביינאכט אויפן אלטן מארק

מארגען, פרייטאג, דעם 8־טן, 8,45 אווענד, צו ביליגע פרייזען פון 50 גר. ביז 3,50

צום ערשטען מאל

די אונטערוועלט

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס אונזער געעהרטען פערוואלטונגס־מיטגליד און גרינדער מנחם מענדל הימעלפארב, צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זיין זוהן

נ״ע שמעון

וואס איז אין די בעסטע בליענדע יאהרען אוועקגעריסען געווארען.
אייער טרייסט זאלט איהר געפינען אין דער ווייטערדיגער מיטארבייט לטובת די גמילת חסדים אין גליל גרינעם מארק.

די פערוואלטונג פון גמילת חסדים
ביי דעם גרינעם מארק 7

אכטונג, לעזערינס! [?]

אכטונג, לעטניקעס!

פארעמביע

— דעם —

„נייעם פאלקסבלאט"
און דאס „5־גראשען־בלאט"

קען מען בעקומען טעגליך אויף דער טראמוואי־סטאציע פאדעמביע (בודקע מיט סאדע־וואסער)

מזל טוב

צו דער חתונה פון אונזער ניכטע און קוזינקע
פרל׳ לאה בלאגרינד אויס טאראנטא (קאנאדא)
מיט ה׳ יצחק בעלינסקי אויס טשילי (אמעריקא)
וועלכע איז פארגעקומען דעם 5. אויגוסט 1930 אין טאראנטא ווינשען מיר א גליקליכע צוקונפט און א צופרידען צוזאמענלעבען.
פאמיליע סאר און ליסמאן אויס לאדז.
8058

התראה.

די פירמע הילמאן טוראבינער, פעלץ־ווארען געשעפט פיעטריקאווער 82, ווארנט דעם שכן

יצחק מאיר גנעסין,

אויב ער וועט איהם נאך איינמאל אבערדען א קונה, וועט ער איהם צוצי־העז צו פעראנטווארטליכקייט.
פירמע
היימאן טוראבינער.
8060

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס דער שווער־געטראפענער פאמיליע הימעלפארב צוליב דעם פריהצייטיגען טויט פון זייער 22־יעהריגען זוהן

נ״ע שמעון

וואס איז אין די בליהענדע יאהרען פון אונזערע רייהען אוועקגעריסען געווארען. געבויגען אין צווייען בעוויינען מיר אייער פערלוסט.
זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבילי ציון וירושלים!

די פערוואלטונג און די מיטגלידער. פון לאדזער יוד. צענטר. געגענזייטיגען הילפס־פעראיין פון קליינהענדלער פון פרוכטען און געמיזע אונטער'ן פרייען הימעל אויף טענגער און מערק
אין לאדז, זשעראמסקיעגא 36.
8062

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 7 אויגוסט 1930

מען שלאגט און מען לאזט נישט שרייען

דער פארטרעטער פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור אין בוקארעשט טאר נישט טעלעגראפירן קיין אויסלאנד, ווי אזוי די לאגע פון די יודען אין רומעניען זעהט אויס.

מען קאנפיסקירט זיינע דעפעשען און מען דראהט איהם, אויב ער וועט „שעדיגען דעם רוף" פון רומעניען אין אויסלאנד. מיר קאנען שוין דאס אלטע ליד פון אנדערע אנטיסעמיטישע לענדער: קודם פערפאלגט מען די יודען, די רעגירונג לאזט דאס צו, די יודען הויבען אן צו שרייען, ווייל עס טוט זיי וועה און דאן שלאגט מען זיי ווייטער, ווייל זיי — שרייען צו הויך.

דאסזעלבע זעהען מיר אין רומעניען.

די גאנצע יודישע וועלט־פרעסע האט געזונגען בשעתו לויב־דומנעם פאר דער ליבעראלער פארטײ־שריטליכער רעגירונג פון מאניו, ווען זי איז געקומען צו דער מאכט. די רומענישע מיניסטארען האבען דעמאלט (טאקע אויך פאר די בעריכט־געבער פון דער „יט"א") אזוי פיל הבטחות געמאכט פאר דער יודישער מינאריטעט, אז דאס יודענטום פון דער גאנצער וועלט איז געזעסען אזש ענטציקט און מען האט אנגעזעהען אויף רומעניען אלס א „מוסטער־לאנד" פון יודען־פריינדליכקייט. נאר מעהר איז מען געזעסען אנגענעהם פערוואונדערט צוליב דעם, ווייל דער אנטיסעמיטיזם אין רומעניען איז א לאנגע כראנישע קראנקהייט, וואס איז ענטשטאנען שוין אין מאמענט, ווען די רומענישע מלוכה איז נאר וואס געבוירען געווארען נאך דעם רוסיש־טערקישען קריג.

סאיז בעקאנט, אז דער בערלינער פרידענס־טראקטאט אין דעם יאהר 1878 האט ערשט אנערקענט רומעניען אלס אנאבהענגיגע מלוכה און גלייכצייטיג ארויפגעלעגט דעם תנאי אויף איהר צו געבען די יודען פולע גלייכבערעכטיגונג. זייט דער בערלינער טראקטאט ביז צו דעם וועלט־קריג און דעם ווערסאילער טראקטאט האט רומעניען גאנץ איינפאך איגנארירט די דאזיגע פערפליכטונג און די יודען זענען דארט בעהאנדעלט געווארען אלס פרעמדע פון דער צווייטער קלאס אזוי שלעכט כמעט ווי אין רוסלאנד.

די יודען האבען אין וועלט־קריג טראץ דעם געטריי ערפילט זייער פליכט געגענאיבער דער רומענישער מלוכה.

בעת די פרידענס־פערהאנדלונגען האבען די אנטאנט־מלוכות, קאנענדיג שוין פון דער ערפאהרונג די לאגע פון די יודען (כאטש די בעשטימונגען פון דעם בערלינער טראקטאט) — אין דעם נייעם מינאריטעטען־טראקטאט מיט רומעניען שוין נאך דייטליך און פעסט בעשטימט די רעכט פון די מינאריטעטען אין רומעניען בכלל און פאר די יודען בפרט.

טראץ דעם אלעמען זעהען מיר, אז די יודען מוזען קעמפען נישט נאר וועגען זייערע רעכט אלס מינאריטעט, נאר אפילו ממש וועגען זייער נאקעט לעבען און פערמעגען, וואס בייזע ווערען בעדראהט פון אנטיסעמיטישע פאגראמען, וועלכע מען לאזט פריי בושעווען אין גאנצען לאנד.

מיר דערמאהנען זיך אן מעהרער פון יודישע סטודענטען, וואס מען האט זיי בעפרייט און כוליר־נאגעס, וואס איבערפאלען רוהיגע יודישע בירגער און זיי ווערען אפילו נישט ארעסטירט, מען זעהט די גאנצע קאטעראזשניע פון עטליכע הונדערט סטודענטען יודען און די רעגירונג, די פארטשריטליכע רעגירונג, די „יודען־פריינדליכע" פערהאלט זיך לויט דעם נוסח: „זי הערט, קוקט און — שווייגט".

איהר פארליבע פאר שווייגען געהט אבער אזוי ווייט, אז זי וויל אפילו צווינגען די — יודען צום שווייגען און בענוצט אלע מיטלען, כדי נישט ארויסצולאזען די ידיעות קיין אויסלאנד און דורך אינטערוויאוען פון איהרע אמבאסאדארען צו פערלייקענען דעם אמת.

די דאזיגע טאקטיק קאנען מיר גאר גוט, דאס איז געווען די טאקטיק פון דעם צארישטישען רעזשים פון פלעווע'ס צייטען. אבער פון א דעמאקראטישער רעגירונג, 12 יאהר נאך דעם אפמאך פון ווערסאיל און נאך ווילסאנס 14 פונקטען צו בענוצען די זעלבע טאקטיק, איז דאך א צו שטארקער פרוב געגענאיבער דעם געדולד פון דעם יודישען פאלק!

צי וועט די רומענישע פאסט קאנפיסקירען די טעלעגראמען פון די יודישע בעריכט־געבער, צי נישט, — דאס יודענטום אין דער גאנצער וועלט ווייסט שוין היינט, ווי ס'איז די אמת'ע לאגע און פערפאלגט מיט טיפען מיטגעפיהל און גרויס אומרוה די ווייטערדיגע ענטוויקלונג פון דער סיטואציע אין רומעניען.

סאיז שוין די העכסטע צייט, אז די רומענישע רעגירונג זאל אויפברענגען די קראפט, אומשעדליך צו מאכען די אנטיסעמיטישע כוליגאנעס און אנטערשטיר, צי טראגען זיי סטודענטען־קאשקעטען, צי דעם מונדיר פון א קאבינעט־שעף און מיניסטעריום.

בר. מיכאל הינגעל

עס טארען נישט אנגעווענדעט ווערען צוואנגס־מיטלען צו עלטערן,

וואס ווילען נישט שיקען זייערע קינדער אין א יודישער שול

מאסקווע, (יט"א), דער פאלקס־קאמיסאר פאר בילדונג האט דערהאלטען א בריף פון א יודישען לעהרער אין פאטשעפ (קלינצער קרייז). אין וועלכער ער בעקלאגט זיך, אז די יודישע עלטערן ווילען נישט שיקען זייערע קינדער אין דער יודישער שול, אין דער צייט, ווען די אלגעמיינע שולען פון דער ערשטער שטופע זענען פול מיט יודישע קינדער. די עלטערן זעהען נישט קיין תכלית צו שיקען זייערע קינדער אין דער יודישער שול — ערקלערט דער לעהרער, — ווייל נאכדעם ווי די קינדער ענדיגען די 4־קלאסיגע אנפאנגס־שול, דארפען זיי סיי ווי סיי איבערגעהן אין 5־טען קלאס פון דער אלגעמיינער נישט־יודישער שול, צוליב דעם, ווייל קיין 7־יעהריגע יודישע שול איז אין שטעטעל נישטא. די עלטערן זעהען בכלל נישט קיין נויטווענדיגקייט אין דער יודישער שפראך — בעקלאגט זיך ווייטער דער לעהרער, ווייל אין אלע סאוויעטישע אנשטאלטען און אין לעבען בכלל ווערט בענוצט די רוסישע שפראך. די צאהל שילער אין דער איינציגער יודישער שול ווערט וואס ווייטער אלץ קלענער. דער לעהרער פרעגט דעריבער אן, צי וועט דער בילדונגס־קאמיסאריאט נישט געבען די ערלויבעניש אנצווענדען אין דעם פאל צוואנגס־מיטלען, דהיינו, אלע יודישע דערענערלינגע קינדער זאלען אויסגעשלאסען ווערען פון די אלגעמיינע שולען און איבערגעפיהרט ווערען אין דער יודישער שול, כדי אזוי ארום צו ראטעווען די יודישע שול פון אונטערגאנג.

דער ענטפער פון בילדונגס־קאמיסאריאט איז געווען, אז קיינע צוואנגס־מיטלען טארען נישט אנגעווענדעט ווערען בנוגע די עלטערן, וואס ווילען נישט שיקען זייערע קינדער אין יודישע שולען. צוציהען די יודישע קינדער אין דער יודישער שול — ווערט געזאגט אין דעם ענטפער פון בילדונגס־קאמיסאר צו דעם יודישען לעהרער — וועט מעגליך זיין נאר דאן, ווען די יודישע שול וועט אוועקגעשטעלט ווערען אויף דער געהעריגער הויך. די לימודים אין דער יודישער שול דארפען אוועקגעשטעלט ווערען אזוי, אז ענדיגענדיג די שול, זאל דאס קינד קענען פארטזעצען זיין בילדונג אויך אין א רוסישער שול א העכערען טיפ. מען טאר אבער פאר קיין פאל נישט אנווענדען דרוק־מיטלען, אריינצושלעפען דאס קינד מיטן געוואלד אין דער יודישער שול. די עלטערן זענען פריי אויסצוקלייבען פאר זייערע קינדער וואס פאר א שול זיי געפעלט.

ערקלערונג פון רומענישען אינערן־מיניסטער

וועגען דער אנטיסעמיטישער בעוועגונג אין רומעניען

בוקארעשט, (יט"א) דער פארשטעהער פון קאמיטעט פון דער יודישער מינדערהייט ביים פעלקער־בונד ד"ר צבי אבערסאן, וועלכער ווילט איצט צוזאמען מיט אנדערע פארשטעהער פון יודישע אויסלענדישע ארגאניזאציעס אין רומעניען, איז אויפגענומען געווארען דורך דעם רומענישען אינערן־מיניסטער וואידא־וואעוואד. דער מיניסטער האט בעת דעם געשפרעך מיט ה' אבערסאן ערקלערט, אז זיין פאליטיק ווי אויך די פאליטיק פון גאנצען רומענישען רעגירונגס־קאבינעט איז לחלוטין פריי פון אנטיסעמיטיזם. דער אנטיסעמיטיזם — האט ווייטער דער הער וואידא־וואעוואד ערקלערט — עקזיסטירט אין לאנד נאר איז אבער א ירושה פון דער הערשאפט פון דער ליבעראלער פארטיי אין רומעניען. דער מיניסטער האט פערזיכערט, אז ער און די גאנצע רעגירונג ערפילען זייער פליכט, כדי נישט דערלאזען צו ווייטערדיגע אנטי־יודישע עקסצעסען.

מ'באדט זיך גאנץ נאקעט אין רוסלאנד

נאקעטקייט איז א נאטירליכע זאך אין מאסקווא. — אפילו אין סאמע צענטער פון שטאט באדן זיך פרויען און מענער הויל נאקעט אהן באד־קאסטיומען. - יונגע מעדלעך, וואס שעמען זיך נאך א ביסעל און מיטעליעהריגע פרויען, וואס שעמען זיך גאר נישט

פון ב. סמאליאר.

באדען זיך מוטער־נאקעט איז אין סאוויעטען־רוסלאנד פונקט אזוי נאטירליך, ווי אויסטרינקען א גלאז קאווע אין ניו־יארק.

— קומט, איהר גייט זיך מיט אונז באדען? — רייסען זיך אריין צו מיר אין צימער א גרופע פון מיינע יונגע סאוויעטישע פריינד.

— באדען, זאג איך, — אודאי! אבער איך לאז זיך זוכען מיין באד־קאסטיום.

— וואס זוכט איהר דארטען? — פרעגען מיינע פריינד אומגעדולדיג.

— מיין באד־קאסטיום.

— אייער וואס?

— מיין באד־קאסטיום, — גיב איך זיי צו ערקלערען — מיין אנצוג צום שווימען.

— אייער אנצוג צום שווימען, — שיסען מיינע יונגע רוסען אויס מיט א געלעכטער, — צו וואס דארפט איהר איהם? איהר קענט זיך נישט באדען אהן איהם?

— וואס מיינט איהר? — קען איך זיי נישט פערשטיין, — מיר וועלען זיך דאך נישט באדען הויל־נאקעט.

— פארוואס נישט? — קוקען זיך מיינע פריינד שטיפעריש דורך צווישען זיך, — ביי אונז איז נישט אמעריקא. ביי אונז באדען מיר זיך אינגאנצען נאקעט. מיר שווימען אין די קליידער אין וועלכע די מאמע האט אונז געהאט.

— מענער און פרויען צוזאמען? — וויל איך וויסען.

— מענער און פרויען צוזאמען, — פערזיכערען מיך מיינע פריינד גאנץ ערנסט.

— און קיינער פון דער מאכט שטערט אייך נישט?

— און קיינעם שאקירט עס גאר נישט?

— שאקירען? — שמייכעלט איינער פון דער גרופע. — עס איז געווענדט ווערען. יונגע מיידלעך שאקירט עס א ביסעל. זיי זענען מעהר שעמעוודיג, און באדען זיך אין זייערע ווייסע פשוטע נאכט־העמדער. מיט מיטעליעהריגע און עלטערע פרויען פילט מען עפעס נישט, אז עס זאל זיי שאקירען. די פילען זיך אויף די זאמד פונקט ווי ביי זיך אין בעט, און אין וואסער באדען זיי זיך ווי די אמת'ע מוטער חוה.

— און די מענער?

— די מענער, — קלערט מיך אויף דער זעלבער פריינד מיינער, — זיי זענען שוין אזוי געוואוינט צום געמיינזאמען באדען זיך מיט הויל־נאקעטע פרויען, אז אויף זיי מאכט עס קיין איינדרוק נישט. אויב עס מאכט אויף עמיצען יא אנאיינדרוק, איז עס נישט קיין צוציהענדער, נאר גראד אנאפשטויסענדער. איהר זעהט פאר זיך פלייש און פלייש.

א האלבע שעה רייזע פון מאסקווע, איז דאס דאטשע שטעטעל באראוויכע, וואו די לויטערע וואסערען פון טייך „מאסקווע" זענען אזוי דורכזיכטיג ווי דער בעסטער בורשטיין.

ארויסגעשפרונגען פון דעם דאטשע־צוג, לאזען זיך כמעט אלע פאסאזשירען צום טייך, גלייך צו דעם זאמדיגען פליאזש, וואס ליגט א פאר שפאן פון דער באהן־סטאנציע.

— אט וועט איהר באלד אנקוקען, ווי אזוי מען באדט זיך ביי אונז, אין סאוויעט־רוסלאנד, — ווארנט מיך איינע פון די בעקאנטע, מיט וועלכער איך פאהר.

— איהר מיינט צו זאגען, אז איהר וועט זיך אויף דעם זאמד, פאר אלעמען אין די אויגען, טאקע אויסטאן הויל־נאקעט? — פרעג איך זי.

— איך וועל טאן דאס וואס איהר וועט טאן, — ענטפערט זי מיר דיפלאמאטיש און קוקט אויף מיר [illegible]

— אבער איך וועל זיך נאקעט נישט באדען, — לאז איך איהר וויסען.

— אבער נאקעט זיך אויסטאן אויף דעם זאמד פאר אלעמען אין די אויגען, דאס וועט איהר יא.

— פארוואס? ווער וועט עס מיך צווינגען דאס צו טאן? — קען איך נישט פערשטעהן.

— צווינגען וועט אייך קיינער נישט, — שמייכעלט מיין בעקאנטע — ביי אונז צווינגט מען נישט, אבער אויסטאן זיך נאקעט פאר אלעמען אין די אויגען דאס וועט איהר מוזען, צי איהר ווילט, צי נישט.

— אבער פארוואס? — וויל איך וויסען.

צוליב א פשוט'ער סיבה: נישטא ביי אונז קיין פלעצער ביים טייך צום אויסטאן זיך, אויסער אונטער דעם פרייען הימעל. נישטא ביי אונז אייערע אמעריקאנער בורזשואזע בעקוועמליכקייטען, מיט צימערען צום אויסטאן זיך, מיט קעסטעלעך צו פערשליסען דאס אנטון, מיט וועכטער אפצוהיטען אייער אנטון. ביי אונז איז עס פראסט און פרימיטיוו: געקומען צום טייך, אראפגעווארפען פון זיך די קליידער אויפ'ן זאמד, אריינגעשפרונגען אין וואסער אריין און שווים. פראסט און פרימיטיוו.

זי שמייכעלט, די בעקאנטע מיינע, און ווייזט מיר אויף דעם טייך, צו וועלכען מיר דערנעהנטערען זיך:

— איהר זעהט אט די אלע מענשען אין וואסער. איהר מיינט, אז זיי פיהלען זייער נאקעטקייט? ווייס איך וואס. די פערהייראטע פון זיי פיהלען עס זיכער נישט. זיי זענען צו אזעלכע זאכען שוין לאנג געוואוינט, און די נישט־פערהייראטע פון זיי פיהלען עס אויך נישט. איהר דארפט בלויז דאס ערשטע מאל איבערקומען, ווערט עס שוין ביי אייך א געוואוינהייט, און איהר הויבט אן צו קוקען אויף דעם גאנצען ענין פון נאקעטקייט, ווי אויף א נאטירליכער זאך.

— פונדעסטוועגען וועל איך זיך הייטנטיגס מאל נאקעט נישט באדען, — חזר איך איבער מיין פריהערדיגען בעשלוס.

— איך אויך נישט! — לאזט מיר די מיידעל וויסען, און קוקט אויף מיר קלוג.

— איהר אויך נישט? דאס פערשטעה איך שוין נישט. איהר זייט דאך נישט קיין אמעריקאנערין. איהר זייט דאך שוין מסתמא געוואוינט צו אזא נאקעטע מאסקאראד?

— געוואוינט צו זעהן אנדערע נאקעט, אבער נישט, אז אנדערע זאלען מיך זעהן... — שמייכעלט דאס מיידעל.

און זעהענדיג, אז איך קען די פונדעסטוועגען נישט פערשטעהן, האט מיין בעקאנטע שוין גאנץ ערנסט מיר גענומען אויפקלערען:

— א יונג מיידעל, א מיידעל אין מיינע יאהרען, וועט איהר פונדעסטוועגען נישט זעהן אין וואסער אינגאנצען נאקעט. עס איז פערהאן אזא געפיהל ווי פרויען־צניעות. ביי מיטעליעהריגע פרויען, איז דער דאזיגער געפיהל מסתמא שוין א שוואכער, דערפאר שפילט עס ביי זיי קיין ראלע נישט דאס באדען זיך נאקעט, ביי א יונג מיידעל איז דער דאזיגער געפיהל פון מיידעלשער צניעות הויבשער ענטוויקעלט, איך קוק נישט אזוי קרום אויף דער אינסטיטוציע פון באדען זיך נאקעט מיט מענער, אבער ענטבלויזען זיך פאר א גאנצער וועלט, דאס קען מיט מיר דערווייל נישט פאסירען.

— הייסט עס, אז איהר באדט זיך אין א שווים־אנצוג? — מאך איך דעם אויספחד.

— אין קיין שווימאנצוג, — שמייכעלט מיין בעקאנטע, — באד איך זיך נישט, ווייל עס זענען אין סאוויעט־פערבאנד בכלל נישטא קיין שווימאנצוגען. איך באד זיך פשוט אין א דינער העמד. אין עפעס, וואס שטעלט מיך נישט ארויס אינגאנצען נאקעט. די נאקעטקייט לאז איך איבער צו יונגע פרויען, וואס זענען עלטער פון מיר...

* * *

מיר צוגעהן זיך אין פערשידענע ווינקלעך און ווארפען פון זיך אראפ די קליידער אויפ'ן זאמד, כדי זיך צו בעגעגענען שפעטער ביים וואסער. די מיידלעך, וואס האבען אונטערגעהאט קליידער אויף זיך, ווי די בחורים, זענען אין א פאר מינוט ארום שוין אין וואסער, פריהליך טוקען זיי זיך אין דעם דורכזיכטיגען טייך, און שטיפעריש שרייען זיי צו אונז ארויס פון דעם וואסער:

— העי!

די העמדער זייערע, וואס הענגען זיי אלס באד־קאסטיומס זענען דורכגעווייקט. זיי קלעפען זיך צו זייערע יונגע קערפערס און ווייזען דייטליך די קאנטורען פון דעם גאנצען געבוי פון זייער לייב. די מיידלעך פיהלען עס אינסטינקטיוו. געהען זיי ווייטער און טיפער אין וואסער, כדי איבערצודעקען די ערשטע מאמענטען פון אומאנגענעהמער און אומבעקוועמליכער צניעות. די מענער, אבער, אינגאנצען הויל, יאגען זיי נאך פון וואסער און לאזען זיי נישט געהען:

— העי, וואו לויפט איהר?!

דער געיעג ווערט פערוואנדעלט אין א שווימער־געוועט. די מיידלעך, נישט קענענדיג צו שנעל שווימען מיט זייערע דורכגעווייקטע העמדער אויף די לייבער, פערגעסען אן זייער צניעות, זיי ציהען ארויס פון זיך אין וואסער זייערע העמדער און בלייבען הויל נאקעט, אזוי ווי די מאמע האט זיי געבוירען, כדי זיך צו לאזען אין דעם שווים־געוועט.

* * *

באדען זיך מוטער־נאקעט אין סאוויעטען־רוסלאנד איז פונקט אזוי נאטירליך, ווי באדען זיך מוטער־נאקעט אין א באד. מען באדט זיך הויל־נאקעט נישט בלויז אויף דאטשע־פלעצער, נאר אין סאמע צענטער פון מאסקווע, אין דער „מאסקווא רעקא".

ארבייטער געהען פארטאגס פון דער ארבייט, געהען פערביי די „מאסקווא רעקא", דער גרויסער טייך, וואס שניידט דורך די סאמע צענטראלע גאסען פון מאסקווע ארום דעם קרעמל, — ווארפען זיי פון זיך אראפ זייערע קליידער און כאפען א שווים אזוי ווי אדם הראשון אין טייך. פרויען קומען צום מאסקווא רעקא, טוען זיך אויס פאר אלע דורכגעהער אין די אויגען, און לאזען זיך אוועק מיטן שטראם, שווימענדיג און אפפרישענדיג זיך פון דער מאסקווער שטויביגקייט.

מענשען שטעהען ביי די ברעגעס פון טייך, זעהען ווי אנדערע טוען זיך אויס און מאכען נישט קיין [illegible] דערפון. אין מאסקווע איז מען שוין געוואוינט צו אזעלכע זאכען. אין מאסקווע איז מען געוואוינט צו נאקעטקייט בכלל. איהר זעהט אין גאסען יונגע געזונטע ארבייטער, וואס שטעהען און ברוקירען די גאסען בלויז אין זייערע הויזען. די איבערשטע העלפט פון זייער קערפער איז אבסאלוט נאקעט, זיי האבען אפילו נישט קיין העמד אויף זיך.

אין מאסקווע מאכט מען נישט קיין [illegible] פון נאקעטקייט. ווער שמועסט נאך ביים באדען זיך.

(סוף)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג
7
י״ג
אב תר״ץ

אויגוסט
זון-אויפגאנג 3.56
זון-אונטערגאנג 7.28

2 נייע באנקראטען
טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

די פאבריק פון בוימוואל-אויסארבייטונגען און פארבעריי פון „יוליוש לאהרער" היפאטעטשנא 6 און 25 האט זיך געפינען אין צאהלונגס-שוועריגקייטען און האט. בעקומען א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען אויף דריי חדשים נאכדעם איז דער טערמין צוויי מאל פערלענגערט געווארען אבער די פירמע האט זיך נישט אויסגעוויקעלט פון איהרע צאהלונגס-שוועריגקייטען, די קרעדיטארען האבען אנגעהויבען צו פארערען זייערע חובות און איינער און ארויסגעטראטען מיט דער פאדערונג צו ערקלערען די פירמע פאר באנקראט און האט פארגעשטעלט א היפה פראטעסטירטע וועקסלען פון דער פירמע און פראטאקאלען פון קאמארניקעס אויף עקזעקוציעס וואס דארפען ארורכגעפיהרט ווערען.

דאס געריכט האט די פירמע ערקלערט פאר באנקראט פון 25-טען סעפטעמבער 1929 י. און בעשטימט אלס ריכטער-קאמיסאר דעם האנדעלס-ריכטער מיכאל קאהן און קוראטאר דעם אדוו. מארקאוויטש. דער באנקראטירטער איז געשטעלט געווארען אונטער פאליציי-אויפזיכט.

* * *

אויף דער זעלבער סעסיע איז ערקלערט געווארען פאר באנקראט יוזעף בלאט (זשעראמסקא 229). בלאט וועלכער פיהרט דאס שניט-האנדעל אין מאני איז שולדיג געבליבען 2600 זל. פאר בעטאן-ארבייטס אין נאוועמבער 1927 איז בלאט ערקלערט געווארען פאר באנקראט ער האט אבער ערלעדיגט זיינע קרעדיטארען אויף פולע הונדערט פראצענט. און דער באנקראט איז אפגעשאפט געווארען. הערנאך האט בלאט ווייטער געפירט פראטעסטירען זיינע וועקסלען און האט פיקטיוו פערשטעלט די היפאטעק אויף דעם שניט-האנדעל. דאס געריכט האט ערקלערט בלאטען פאר באנקראט פון 24 פעברואר 1930.

דער באנקראטירטער איז בעשטימט געווארען אונטער פאליציי-אויפזיכט.

גרויסע שרפה אין צענטער שטאט
אפגעברענט דוד קאהן׳ס לאגער פון אפפאל-מאטעריאלען
אויף פיעטריקאווער 109

(נא) נעכטען אום זיבען אין אווענד זענען די פייערלעשער אלארמירט געווארען, אז אויף פיעטריקאווער 109 איז אויסגעבראכען א שרפה, ס׳זענען באלד אנגעקומען 2 אפטיילונגען פייערלעשער און אונטער דער אנפיהרונג פון ד״ר שיף צוגעטרעטען צו דער רעטונגס-אקציע.

ווען די פייערלעשער זענען אנגעקומען האט זיך שוין דעם לאגער פון אפפאל מאטעריאלען, וואס געפינט אויפ׳ן הויף ארויסגעריסען א גרויסער רויך. דן לאגע האט אנגעהויבען ווערען געפעהרליך ווייל שכנות מיט׳ן אפפאל-לאגער געפינט זיך א געשעפט פון אייל און בענזין פון דער פירמע האנעגראף, די אנשטרענגונגען פון די פייערלעשער זענען דעריבער קודם כל געגאנגען אין דער ריכטונג צו לאקאליזירען דעם פייער און אפהיטען, אז ס׳זאל זיך נישט אנכאפען דער בענזין לאגער. דאס איז די מאסע געלונגען, נאך א׳אנגעשטרענגטער ארבייט, וואס האט געדויערט ביי א צוויי שעה איז די שרפה איינגעלאשען געווארען.

אויפ׳ן אורט פון דער שרפה זענען אנגעקומען דער ויצע האלוואדע ד״ר רונשעווסקי און אינספעקטאר נידזשעלסקי, וועלכע האט אויפ׳ן אורט באלד אנגעהויבען די אויספארשונג. ווי ס׳איז פעסטגעשטעלט געווארען איז דער אפפאל לאגער וועלכער געהערט צו דוד קאהן געווען אסעקורירט אויף 10,000 דאלאר. ס׳האט אפגעברענט א גרויסער טייל פון די מאטעריאלען וואס האבען זיך געפונען אין לאגער. די רעשט מאטעריאלען וואס זענען נישט פערברענט געווארען זענען בעשעדיגט געווארען פיים לעשען און פערגאסען געווארען מיט וואסער.

שלאקס-רעגען און פערפלייצונג

(ןו) דינסטאג אין אווענד האט זיך איבער לאדזש איבערגעטראגען א שלאקס-רעגען מיט א שטארקען ווינט דונערן און בליצען, וואס האבען אין שטאט גאנץ פערט אויף די עקען אנגעמאכט פיל שאדענס. דער רעגען האט געגאסען א גאנצע נאכט, אין דערפריה זענען די פייערלעשער ארויסגערופען געווארען אויף סאלנא 11, וואו ס׳זענען פערגאסען געווארען די קעלער-וואוינונגען, די ארבייט פון די פייערלעשער, ביים אויספאמפען ס׳וואסער, האט געדויערט ביז 5 שעה. אויף רייטער דרייסיג איז פערגאסען געווארען דער פאבריקס-לאגער פון דייך, וואס געהערט צו יעקב פאגעל. 2 שעה האט געדויערט דאס אויספאמפען דאס וואסער.

א גרויסער טייל פון די מאטעריאלען איז קאליע געווארען דער היזק בעטרעפט עטליכע צענדליג טויזענד זל.

אויף וואלטשאנסקא איין און דרייסיג איז פערגאסען געווארען דער קעלער פון שוויצערס באלאין. ס׳וואסער האט דערגרייכט די הויך פון 5 מעטער און די פייערלעשער האבען געארבייט הדיי שעה ביז זיי האבען אויסגעפאמפעט דאס וואסער. אלע קעלערייען פון מאנאל זענען אויך פערגאסען געווארען און די וואסערען האבען דערגרייכט ביז צום סופיט. אלע זאכען וואס האבען זיך געפונען אין קעלער זענען צושעדיגט געווארען. דער היזק בעטרעפט עטליכע צענדליג טויזענד זלאטים.

אויף קאפערניק 62 אין [נ]אבאק-מאנאפאל-פאבריק זענען פערגאסען געווארען אלע קעלערס און די ארטיגע פייערלעשער זענען נאר געקומען צו הילף צו דריטע פייערלעשער אפטיילונג, די רעטונגס-ארבייט האט געדויערט 5 שעה, דער היזק איז א גרויסער.

5 (א) אויף קאנסטאנטינער הונדערט דרייסיג און הונדערט דריי און גיינציג זענען פערפלייצט געווארען עלף קעלער-וואוינונגען די גאסען זענען ממש פערפלייצט געווארען. ביים רוג-ושעראמסקי אויף ראד-וואנסקא איז ס׳וואסער געווען אזוי הויך, אז זי האט ערטער-ווייז געשטיגען איבער די רעדער פון די אויטאס און דראשקעס.

א גנב ביי די פערד-ווישטשיגעס
געהאט גליק ביי די ווישטשיגעס און „מזל" צו א גנב

א נעכטען איז אויף די פערד-ווישטשיגעס אין ריודא-פאבאניץ געסומען דער בעקאנטער אין די ספארט-קרייזען, אינזש. פאוולאווסקי. איהם איז גוט געגאנגען און ער האט פיל מאל געוואונען. לעבען איהם איז געזעסען עפעס אניעלעגאנט געקליידעטער יונגערמאן מיט א מאנאקל אין אויג, וועלכער האט זיך בעגייסטערט מיט די פערד-געוועגע, און מיט׳ן דעם לויף האט אינזש. פאוולאווסקי דערפיהלט א שטאך אין הינטערשטען טייל, ווען ער האט זיך א כאפ-געטאן האט ער דערזעהן, ווי דער עלעגאנטער העלד האלט אין איין האנט א ושלעטקע און איז דער צווייטער האנד — פאוולאווסקי׳ס פארטפעל מיט׳ן געלד. וועלכער איז געלעגען אין הינטערשטען טאש. אינזש. פאוולאווסקי האט אנגעכאפט דעם גנב פאר דער האנד און געמאכט א געשריי, דער איבערגעטער המון האט דעם גנב געוואלט לינטשען, מ׳האט איהם צושלאגען ביז בלוט און די פאליציי האט איהם קוים ארויסגעראטעוועט. ווען מ׳האט איהם אפגעפיהרט אין ארעסט, האט ער זיך ארויסגעריסען פון דער פאליציי און איז אריינגעשפרונגען אין אנאויטא, וועלכער איז באלד אוועק מיט דער גרעסטער שנעלקייט. פאליציי האט איהם נאכגעיאגט אין א טאקסיבקע און האבען איהם דער-יאגט ביי מארישין, דארט האט מען איהם אנגעפאקט קייטעלעך אויף די הענד און אפגעפיהרט אין ארעסט ביים אויספארשונגס-אמט, דארט האט מען פעסטגעשטעלט, אז ער הייסט וואלף גנאווער 25 יאהר אלט, וואוינט אין ווארשא אויף פאווא 25 און דודא-פאבאניץ איז ער געקומען אויף גאסטראלען. ווער ס׳איז געווען דער שאפער, וואס האט איהם אפגעווארט איז דערווייל נישט פעסטגעשטעלט געווארען. פאראדערען איז גנאווער ארעסטירט געווארען בעת די געיעגעניש אין פעטריקאוו, מ׳האט איהם אבער דאן בעפרייט צוליב מאנגעל אין בעווייזען.

דאס מיידעלע וואס מ׳האט געפונען א טויטע אין פעלד
איז דערמארדעט געווארען דורך איהר מוטער

(פ) אין נעכטיגען נומער פון אונזער צייטונג האבען מיר מיטגעטיילט, וועגען דעם, אז אויף ציטש איז אין פעלד געפונען געווארען א קערפערל פון א קינד. דער פאליציי איז געלונגען פעסטצושטעלען אז דאס דערמארדעטע מיידעלע איז א קינד פון די פ׳אסעטשניגים, וועלכע האבען בשעת געוואוינט אויף באלושא 15. דאס קינד איז געווען ביי איהר מוטער בראניסלאווא פיאסעטשנע, וועלכע האט געדינט אלס דינסט.

נאכ׳ן ערמארדען איהר קינד איז פיאסעטשנע אוועק קיין לענטשיץ דורך הינטער-וועגען כדי זיך מיט קינעם נישט טרעפען. אין לענטשיץ האט זי בעקומען ארבייט. דערוועהענדיג א פאליציאנט האט זי אויסגערופען: „כ׳האב דאס קינד נישט דערמארדעט": איז אין געפאלען אין חלשות.

בעת דער פאליציי-אויספארשונג האט זי זיך מודה געווען, אז זי האט דערשטיקט דאס קינד, ווייל דאס קינד האט בסדר געקרעכצט און איז איהר געפאלען צו לאסט. דער מאן האט זי אוועקגעווארפען און מיט׳ן קינד האט זי נישט געקענט קריגען קיין שטעלע.

פיאסעטשנא איז ארעסטירט.

פער׳סמ׳ט זיך מיט שוואמען

(2) יוזעף און יוליא יאניצקי האבען זיך אויסגעקליבען אין וואלד און אנגעזאמעלט שוואמען און גלייך זיך מיט זיי מכבד געווען. אין א האלבע שעה ארום ווען זיי זענען שוין געווען אינדערהיים, האבען זיי זיך דערפיהלט שלעכט און מ׳האט צו זיי געמוזט ארויסרופען פאגאטאוויע, ווייל זיי האבען זיך מיט די שוואמען פער׳כמט.

(—) אויף לימאנאווסקי 30 האט זיך העלענע באבראווסקא פער׳סמ׳ט מיט שוואמען, וועלכע זי האט אליין אנגעזאמעלט. פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט הילף.

פאניק אין גאס צוליב א משוגענעם

(פ) אויף נעצאלא גאס אין כאיני האט נעכטען ארויסגערופען א פאניק א משוגענער וואס איז ארום-געלאפען איבער די גאסען מיט א ראזיר-מעסער אין האנט. ער האט נאכגעיאגט אלע פערביי-געהער, וועלכע פלעגען זיך בעהאלטען אין די טויערען. ערשט דן אנגעקומענע פאליציי האט ביים קראנקען צוגענומען די ב״טהוע און בעת׳ן גראנגעל האט ער זיך פערוואונ-דעט אין עטליכע ערטער. דער קראנקער הייסט יוזעף הידעצקי און וואוינט אויף ביעצאלא 5. די אריינגערופענע פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט הילף.

שרפה אין א וואוינונג

(פ) אויף אנדזשעיא 4 איז אין דער וואוינונג פון קאזשמערסקי ... אויסגעבראכען א שרפה, וועלכע איז ענטשטאנען פון דעם וואס שמאטעס, וועלכע זענען געלעגען ביי דער גאז-מאשינקע האבען זיך אנגעצונדען די אנגעקומענע פייערלעשער האבען די שרפה פערלאשען.

פון געריכט

(ב) אין שטעטישען געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס פון מרדכי ראבינאוויטש, וועלכער איז בע-שולדיגט געווארען, אז ער האט ארויסגעגנב׳עט געלד ביי א געוויסער זאבלאצקא פון איהר האנד-בייטעל. א שוועסטער פון דער זאבלאצקא, וועלכע איז מיט איהר געגאנגען, האט איהם געכאפט פאר דער האנד און איהם איבערגעגעבען דער פאליציי.

ראבינאוויטש איז פערמשפט געווארען צו... חדשים טורמע.

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע אויף דרינגענדע רעגירונגס-הילף

דער מאגיסטראט איז מודיע, אז מארגען, מאנטאג, דעם 4 אויגוסט הויבט זיך אן די רעגיסטראציע אויף דרינגענדע רעגירונגס-הילף פאר׳ן חודש יולי ה.י. פון די ארבייטסלאזע, וועלכע האבען בעקומען דרינגענדע הילף פאר׳ן חודש יוני. פון דער קאסע פון אונטער-שטיצונגס-אמט פאר ארבייטסלאזע, אויך וועלכע האבען אויסגעשעפט אלע ראטעס פון דער געזעצליכער שטיצע פון ארבייטסלאזען פאנג אין חודש יוני, און האבען אויפ׳ן שטח פון דער לאדזער גמינע.

צו דער דאזיגער רעגירונגס-שטיצע האבען נאר רעכט ארבייטסלאזע, וועלכע האבען אויסצוהאלטען פאמיליעס.

איינזאהמע און פערהייראטע אהן קינדער, האבען נישט קיין רעכט אויף דער דרינגענדער שטיצע.

ארבייטסלאזע, אין וועמענס פאמיליע, וועלכע וואוינען מיט זיי צוזאמען, אדער פיהרען צוזאמען א ווירטשאפט, איז כאטש איין פערזאן בעשעפטיגט ביי ארבייט, אדער בעקומט וועלכע עס איז שטיצע — האבען אויך נישט קיין רעכט צו דער שטיצע.

די רעגיסטראציע קומט פאר אויף וואלטשאנסקא 251 פון 9 פר״ה ביז 2 מיטאג-צייט, לויט פאלגענדען סדר:

דאנערשטאג דעם 7 אויגוסט —
MNO
פרייטאג דעם 8 אויגוסט —
PRS
שבת דעם 9 אויגוסט —
TUWZŻ

בעפאלען א פרוי אין גאס

(2) רוזשע פרידמאן איז געגאנגען אהיים צו זיך אויף דזיקע 5, און זי בעפאלען געווארען פון אום בעקאנטע, איינער פון זיי האט אויסגעערט: „דאס איז זי". און איהר בערלאנגט איבער׳ן קאפ מיט א מעסער געוועהר. ביי פרידמאן איז צובראכען די נאז.

זי האט זיך בעגאסען מיט בלוט. אויף איהרע געשרייען זענען אנגעלאפען פערביינעהער און מען האט צו איהר ארויסגערופען די פאגאטאוויע. וועלכע האט איהר ערטיילט הילף.

פאליציי זוכט די אנפאלער.

פון דער יודישער געזעלשאפט פאר לאנדוויסענשאפט

די לאדזשער אפטיילונג פון דער יודישער געזעלשאפט פאר לאנדוויסענשאפט ארגאניזירט פאלגענדע אויספליגען: שבת דעם 9-טען ר.ח. 10 פריה און דער אנשטאלט צ ופלוגען געוויקסען (בושעושינער 55). דעם 9-טען און 10-טען אויגוסט אויף דער אויסשטעלונג פון טוריסטיק און קאמוניקאציע און פויזען. דעם 10-טען אויגוסט קיין גזאווגא און אומגעגענד. דעם 14-טען אויגוסט אויף דער היגיע-נישער אויסשטעלונג. דעם 17. 16. 15-טען אויגוסט קיין קאזימיערזש, נאנאזצע און פולאוו, אפצאל 52 זלאטעס, (רייזע-שפייזען, עסען און שלאפען אין א פענסיאן), דעם 17-טען אויגוסט קיין לאוויטש און אומגעגענד.

אינפארמאציעס אין לאקאל פיעטריקאווער 56.

א פעראיין פון טיטען-מאכער

צוליב די אויסערסט שלעכטע לאגע ביי די טיטענמאכער און די אונגעהויערע קאנקורענץ וואס זיי פיהרען צווישען זיך האבען זיי בעשלאסען צו גרינדען א פעראיין מיט א קאאפעראטיוו און א מילוה-חסדים-קאסע. אין דער ארגאניזיר-קאמיסיע זענען בעוועהלט געווארען: מ. שפיגעל, פ. לענטשיצקי, ח. מאלאה, צווייג און רייזמאן.

אפטייקען
די היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) פאוולאווסקי (פעטריקאווער 308) האמבורג (גלובנא 50) גלוכאווסקי (נארוטאוויטש 4) שיטקעוויטש (קאפערניק 26) כארעמזא (פאמארסקא 10) פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10).

פון דער לעצטער מינוט

ווי מיר דערוויסען זיך האט די בעוואוסטע פירמע ד. מארקוס, פיעטריקאווער 59, טעלעפאן 128-02, דערהאלטען צום איצטיגען סעזאן די נייעסטע פערפומען, קעלנישע וואסערן, טואלעט סיידען ווי אויך אלערלעי קאסמעטיק. 17955

די פרייזען אויף אלע ארטיקלען זענען אויך פערהעלטניסמעסיג נידריגע. קומט און איבערצייגט אייך! געדענקט די אדרעס!

„לאדזער פראוואקאטארען“

פינסטערע געשטאלטען פון דער לאדזער פערגאנגענהייט

(המשך)

— נו, ס'קען זיין, אז איהר קענט נישט מרדכי רויטער, אבער מיר וואלטען זעהר שטארק געוואלט, אז דוקא איהר זאלט אונז מיט איהם בעקענען. איהר וועט דאס טון אויף גאר א גשוט'ן אופן, מיר וועלען אייך בעפרייען אויף א טאג אדער צוויי, איהר וועט זיך דערוויסען ווער מרדכי רויטער איז און וואו ער וואוינט און דאן וועט איהר אונז וועגען דעם דערצעהלען.

דאס אלץ האט דער נאטשאלניק ארויסגעזאגט מיט א זעלטענישער רוהיגקייט, קיין איין מוסקול פון זיין פעטען פנים האט זיך דערביי נישט גע-רירט.

אין מיר האט ווידער אלץ געקאכט, איך האב נישט געקענט אויסהאלטען ביז דער נאטשאלניק וועט ענדיגען און האב איהם איבערגעשלאגען.

— ה' נאטשאלניק, איך בין נישט קיין פראוואקאטאר.

— אבער צו וואס בענוצט איהר אזעלכע שטארקע ווערטער. מיר לעגען אייך גארנישט פאר, איהר דארפט נאר דערמיט א טובה טון דער „זאק-לאדניצע“ וואס מיר האבען, אייער געליבטע.

— אבער ה' נאטשאלניק, איך מוז אייך שוין זאגען, אז די חברטע ראבסקא איז נישט מיין כלה און נישט מיין געליבטע, איך האב זי דאס ערשטע מאל געזעהן היינט אין פאדער-צימער פון אייער קאנצעלאריע. איך...

אין דעם אויגענבליק האבען זיך ווידער דער-הערט מורא'דיגע געשרייען פון א שכנות'דיג צימער, דאס האט בעשריגען אנגע. אזוי שרעקליך, ווי עמיץ וואלט זי בעקוילעט, גלייכצייטיג האט זיך געהערט א הילכיג געלעכטער פון א פער'שיכור'טער הייזע-ריגער מענער-שטימע.

איך האב מיר מיט די הענט פערשטעלט די אויערען, אז איך זאל נישט הערען דאס געשריי וואס האט מיך משוגע געמאכט, דאן האב איך פערשטעלט מיט די הענט דאס פנים, איך זאל נישט זעהן דעם נאטשאלניקס שמייכעל אויף דעם צופרידענעם פרצוף. איך האב שווער, שרעקליך שווער בעליטען.

— אלזא, זענט איהר דאך נישט אזוי גלייכ-גילטיג צו אנגע'ן ווי איהר האט מיר דא געפרובט איינצורעדען, אויב איהר קענט אפילו נישט הערען איהרס א הויכען טאן. מיר האבען נישט אזוי פיל צייט מיט אייך צו פערברענגען, האט דער נאטשאלניק קאטעגאריש א מאך געטון מיט דער האנד. מיר ווילען מיט אייך שליסען א פשוט יודיש בעשעפט. איהר ברענגט אונז די אדרעס פון מרדכי רויטער און מיר וועלען בעפרייען אייער „ליבאוויצע“ ראבסקא. איך קען אייך גאר צוזאגען מיט עהרען ווארט פון א רוסישען באמטען, אז קיין מענש וועט וועגען דעם נישט וויסען.

— צי איז שוין דער פריהער בענענדיגט האב איך שוין רוהיג און שטאלץ געפרעגט? מיך איז שוין מעהר גארנישט אנגעגאנגען איך האב נאר געוואלט וואס גיכער פטור ווערען דעם געשפרעך מיט דעם פערשיווען נאטשאלניק.

— דער נאטשאלניק זעהט אויס האט שוין געהאט געניג פראקטיק אין אזעלכע ענינים, האט מיט מיר מעהר גארנישט גערעדט און בעפוילען איינעם פון די זשאנדארמען מיך אפצופיהרען אין ארעסט.

איך בין א צופרידענער אוועק אבער נישט קיין רוהיגער, איך בין געווען צופרידען וואס כ'האב מיך נישט געלאזט ארייננציהען אין דער פראוואָ-קאטארישער נעץ פון נאטשאלניק, אבער איך בין גלייכצייטיג געווען אומרוהיג וועגען דעם גורל פון דער חברטע ראבסקא. איצט האב איך נישט גע-האט קיין אנדערען אויסוועג און פון א קאפע פון זשאנדארמס פוס בין איך אריינגעשליידערט געווא-רען אין ארעסט-צימער.

אין די ערשטע עטליכע מינוטען האבען זיך מיינע אויגען נישט געקענט צוגעוואוינען צו דער פינסטערניש וואס האט דארט געהערשט, די נאז האט זיך נישט געקענט צוגעוואוינען צו דעם שרעקליכען ריח, אבער דאס איז אלץ נישט געווען אזוי שרעקליך, ווייל זייענדיג אויף דער פריי האב איך מיך גענוג אנגעהערט וועגען דעם צושטאנד פון די לאדזער טורמעס און ארעסטען.

אין ארעסט-צימער, וועלכעס איז געווען 5 מעטער לאנג און 3 מעטער ברייט האבען זיך דע-מאלט געפונען 16 פערזאן. איך האב מיך אנגע-הויבען ארומצוקוקען, בעזוכט אנ'ארט ווי אזוי זיך איינצוארדנען.

די ארעסטאנטען האבען מיך נייגעריג אנגע-קוקט און איינער פון זיי, אין א שווארץ העמדעל, צוגעטפיליעט ביז'ן האלז — קענטיג אנ'אינטעלי-גענט — איז צוגעגאנגען צו מיר דערלאנגט מיר די האנד און געזאגט:

— מיין נאמען איז סאשא מאסקאוו, א פאלי-טישער ארעסטאנט, איהר זענט געוויס אויך אזא ווי מיר, נו מאכט אייך בעקוועם און זייט ווי ביי זיך אין דערהיים האט ער פערענדיגט מיט א וויץ.

איך ווידער האב געוואוסט, אז די ערשטע צייטען טאר מען אין דער קאמער קיין סך נישט רעדען, ווייל די צארישע זשאנדארמעריע האט זיך געפיהרט, אז זי האט ארייגעזעצט פראוואקאטא-רען, דעריבער האב איך געשוויגען און פערטיפט מיך אין געדאנקען וועגען אנגע'ן. אזוי בין איך אפגעזעסען שווייגענדיג, אנ'ערך א שעה צייט און זיך צוגעהערט צום געשפרעך פון די ארעסטאנטען.

אבער פלוצלינג האט זיך געעפענט די טיר פון דער קאמער און דער זשאנדארם רופט אויס מיין נאמען. איך בין צוגעגאנגען צו דער טיר, דער זשאנדארם האט מיר אריינגערוקט א צעטעלל אין האנד און פערשוואונדען.

איך האב זיך אויפגעשטעלט אויף א בענקעל, כדי צו זיין נעהנטער צו דער ליכט פון קליינעם פערקראטעוועטען פענסטערל און האב איבערגעל-לייענט דאס בעקומענע בריוועל:

„אומבעקאנטער עהרליכער חבר, איך בין א פערלוירענע, מ'שלאגט און מען מארדעוועט מיך צוויי זשאנדארמען האבען מיך געוואלט פערגוואל-דיגען, ראטעוועט“...

איך האב אנגעקלאפט אין טיר פון דער קאמער און געהייסען מיך אנמעלדען צום זשאנדארמסקי נאטשאלניק.

י. דאן.

(המשך קומט)

שרייענדע נויט צווישען יודישע אפגעקומענע אין צענטער פון שטאט

נעכטיגע פאבריקאנטען און געוועזענע רייכע סוחרים קומען איצט אז צו בעטעל-ברויט

גאנץ אפט טרעפט, אז א הויז-ווירט הייסט נישט אויסער פיל נישט וויסען וועגען דער שווערער לאגע פון זיינס א פערארימטען לאקאטאר. מיט דער גאנ-צער רעכטלאזער שטרענגקייט מאהנט ער ביי איהם דאס שולדיגע דירה-געלד און ווען ער בעצאהלט עס נישט, קלאגט ער איהם איין אין געריכט און בעקומט. פערשטעהט זיך, אויף איהם ארויס אן עקסמיסיע-אורטייל.

דער „הויז-קאמיטעט“ וועט דאך נישט דערלאזען ארויסווארפען א בכבוד'ינע משפחה אויף דער גאס, אינטערווענירט ער גלייך און נאמען פון אלע לאקאטארען ביים הויז-ווירט און אין ערנסטע פאל בעצאהלט מען פאר'ן נעפאלענעם לאקאטאר דאס פעריעטע דירה-געלד. אונז זענען בעקאנט איי-ניגע פאלען, ווען די „הויז-קאמיטעטען“ האבען פערשאפט געוויסע קרויס-קרבנות מלבושים, בכדי צו פערדעקען פאר דער וועלט זייער מורא'דיגע דלות.

אין פיל הייזער ווערט בעזונדער געזארגט פאר די קינדער פון די נעפאלענע לאקאטארען. זיי ווער-דען געשפייזט, בעקליידעט, געשיכט, פערוועהען מיט ביכער און מ'העלפט זיי מיט, אז זיי זאלען קאנען קומען צו א תכלית.

א דאנק די אונטערשטיצונג פון די „הויז-קאמיטעטען“ האט נישט איין שיינער און שיינער קינדער פון געוועזענע גרויסע סוחרים, פאבריקאנטען און הויכע אנגעשטעלטע דאס היי-יעהריגע יאהר בעקומען מאטורע און עס ווערט שוין געווארנט דער-פאר, אז זיי זאלען האבען די מעגליכקייט ווייטער פארטצוזעצען זייער שטודיום.

פיל טעטער און ויך פון אזעלכע נעפאלענע משפחות וועגען מיט דער הילף און אינטערווענץ פון אט די דאזיגע שטילע הויז-קאמיטעטען איינגע-ארדענט געווארען אויף פאסטענס אדער מ'האט זיי פערשאפט אויף אנאנדערען אינשטענדיגען אופן די מעגליכקייט צו פערדינען אויף א שטיקעל ברויט נישט בלויז פאר זיך, נאר אויך פאר זייערע רואניר-טע עלטערען. אנדערע ווייטער לערנען זיך אויס א מלאכה אין „ארט“ אדער אין פריוואטע ווערקשטא-טען. די הויז-קאמיטעטען האלטען זיי דערווייל אויס און צאהלען נאך פאר זיי שכר לימוד.

אונז זענען בעקאנט איינציגע פאלען, וואו די הויז-קאמיטעטען האבען אויסגעווירקט ביי דארטנעקיגע הויזבעליט זיי זאלען שענקען די פערארימטע לאקאטארען נענג: הויכע סומען פעריעגע דירה-געלד און נאך ער ווען זיי צו פערדינען די דירות און דאס בעקומענע דערפאר אפטרעט-געלד און נאגעצען זיך צוגעהמען.

פאר דעם געלד האבען זיי זיך דא איינגער-ארדענט א שטיקעל מקור חיונה אדער בעקומען די מעגליכקייט צו עמיגרירען.

א עטליכע הויז-קאמיטעטען געפינען זיך שוין היינט כמעט אין רוב הייזער אויף פיעטריקאווער גאס. דארט, וואו זיי זענען אבער ביז איצט נאך נישט פערדא, הארפען זיי ווי אמיכסטע נעשאפען ווערען.

דערצו איז בכלל נישט נויטיג ערשט צוזא-מענצורופען ספעציעלע אלגעמיינע הויז-פערזאמלונגען מיט פרעזידיומס, גלעקלער, פערזאמלונגען, קאמי-סיעס און אנדערע שלעק.

א עטליכע טאראראמען קאנען פערשאפען די יעצט גליקליכע קרויס-קרבנות נאר שפיכה רמט. נאר ס' איז גענוג, אז צוויי אדער דריי אנגעזעהענע און אפ-פערווייליגע שכנים זאלען זיך פערשטענדיגען און אליין אנהויבען אזא געזעלליגער און סלאבערוויי א מתן בסתר'דיגע אקציע צווישען זייערע שכנים און בער קאנטע לטובת די נויט-בעדערפטיגע פון זייער הויז.

דוקא די פיעטריקאווער און די נעבענגאסען וועלכע זענען בעוואוינט דורך פאבריקאנטען, סוחרים און אנדערע העכערע שיכטען נויטיגען זיך אין אזעלכע הויז-קאמיטעטען אפשר נאכמעהר, ווי די איבעריגע קווארטאלען פון שטאט.

אין ווירקליך: אויב די באלוטער איז אלטער שטאטישע אריסטאקראטיע בעקומט נאך אמאל א געוויסע אונטערשטיצונג פון זייערע אמעריקאנער קרובים, האבען די פערארימטע און הונגעריגע געוועזענע פאבריקאנטען און סוחרים פון צענטער שטאט אויף דער דאזיגער הילף אויך נישט צו האפען שוין דערפאר אליין, וואס פון יענע שטענדיג-וואוילהאבענדע מורא'דיגע שיכטען האט מען כמעט קיינ-מאל נישט עמיגרירט.

פערשטארקט זיך טאקע צווישען זיי די ארימ-קייט און מיט יעדע טאג פערגרעסערט זיך די מחנה פון די אזעלכע נויטיגען זיך אין דרינגענדע מא-טעריעלער הילף.

ווינער „הכח“ שפילט שבת אין לאדז

נאך א לאנגע צייט פון אינעליכער וואקא-ניזאציע-ארבייט האט דער ווינער „הכח“, די ערסטע און בעסטע יודישע פוסבאל-מאנשאפט אויף דער וועלט, זיך ווידער ארויסגעהויבען אויף דער ספארט-ליכער וועלט-ארענע. די אמאליגע לייסטונגען פון דער יודישער מאנשאפט קעהרען זיך ווידער צוריק און „הכח“ ברענגט ווידער אין ענטציקונג די גאנצע ספארט-וועלט.

דער איצטיגער זיגרייכער טורנע פון ווינער הכח איבער ליטע, לעטלאנד און אנדערע לענדער האט בעוויזען, אז די יודישע מאנשאפט איז ווייטער פעהיג צו שלאגען די בעסטע פוסבאל-מאנשאפטען אין דער וועלט, דער איצטיגער טורנע איז ווידער א טריומף-רייזע און א גרויסע פראפאגאנדע פאר דער יודישער ספארט-בעוועגונג.

קיין פוילען איז די יודישע מאנשאפט געקומען, כדי ווייטער אויפצוהויבען דעם פרעסטיזש פון דער יודישער ספארט-בעוועגונג, די קאמפס-פעהיגקייט פון דער יודישער יוגענד, די איבערמאכט איבער אנדערע.

דעם ערשטען מעטש אין פוילען מיט א נישט-יודישער מאנשאפט וועט דער ווינער „הכח“ שפי-לען אין לאדז היינטיגען שבת מיט דער לאדזער ליטע-מאנשאפט „ל.ק.ס.“ די פוילישע פוסבאל-מאכט האט מיט גרויסע שוועריגקייטען געגעבען די ערלויב-ניש די פוילישע פעראיינען צו שפילען מיט דעם שטארקען „הכח“. די לאדזער יודישע בעפעלקערונג ווארט מיט גרויס אינטערעסע אויף דעם ארויסטריט פון „הכח“ און ערווארט פון איהם ער זאל בהגענען כבוד דער יודישע ספארט-בעוועגונג.

אין די באראבאנו-שולען ווערען נאך אנגענומען שילער

מ'בעט אונז צו מעלדען, אז אין די שולען אוי'פין נאמען פון באראבאנו (ציגעלניאנע 26) און אין דער פרידריך (פלאץ קאשטשעלני 4) ווערען נאך איינגעשריבען שילער אוי'פין נייעם שול-יאהר. עס קענען זיך אויך מעלדען די שילער, וואס האבען שוין בעקומען איבערגאנגען פון דער שול-אפ-טיילונג פון מאיסטראט.

די איינשרייבונגען קענען פאר אין דער קאנ-צעלאריע פון דער באראבאנו-שול ציגעלניאנע 26, טעגליך פון 9 ביז 10 פארמיטאג און פון 7 ביז 8 אוונט.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג ד. 7 אויגוסט

11.58 צייט-סיגנאל פון ווארשא און הענאל פון מאריאצקען טורעם אין קראקא. 12.05 מוזיק פון גראמאפאן-פלאטען. 13.15 פראגראם אויף מארגען, קינא און טעאטער-רעפערטואר, 15.50 פארלעזונג, 16.15 מוזיק פון גראמאפאן-פלאטען, 17.10 פאר-טראג פון דער ליגע פאר לופטפליה און גאז-פערטיידיגונג. 17.35 פארלעזונג. 18.00 קאלאסטער-קאנ-צערט .19.00 פערשידענעס. 19.20 גראמאפאן-פלא-טען. 19.45 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער, פראגראם אויף מארגען, קאמוניקאטען און צייט-סיגנאל פון ווארשא. 20.00 ראדיא-זשורנאל. 20.15 קאנצערט פון לייכטער מוזיק. 20.45 פע-ליעטאן. 21.00 פערענאריע (טאנצמוזיק פון א צפורן) 21.30 קאמוניקאטען (מעטעאר-אינפער, פאליצ, ספארט בולעטין) טאנץ-מוזיק פון „טאטראנאם“ א פון ווארשא

שבאק, דער ארבייטסלאזער אנטאג קיאלעק.

דער ארויסגערופענער דאקטאר פון דער פאגאט-טאנו'ע האט שוין פעסטגעשטעלט דעם טויט פון דעם אומגליקליכען.

א דיספוט איבער קדוש-השם אין פילהארמאניע

מיטוואך דעם 13.טען ה.ח. וועט אין פילהאר-מאניע פארקומען אן עפענטליכער דיספוט איבער דעם קדוש-השם-דראמע, און ווייטער וועלען זיך בעטייליגען: דער בעקאנטער געזעלשאפטליכער טוער און גלענצענדער רעדנער ה' זרבבל; דער רעזשיסאר פון קדוש-השם ד"ר מ. ווייכערט, און אנפיהרער פון דער ווילנער טרופע ה' מ. מאזן.

ש. אש „קדוש-השם“ לויט דער רעזשי פון ד"ר ווייכערט איז ביי „די ווילנער“ טרופע געשפילט געווארען איבער דריי הונדערט מאל.

וועגען דער אויפפיהרונג פון שטיק און איבער „קדוש-השם“ איז אנגעשריבען א גאנצע ליטע-ראטור, דאס בעווייזט וואס פאר אנ'אינטערעס דער עולם האט צו דעם פראבלעם.

צוליב דעם, וואס אין וויכוח נעמען אנטייל אזעלכע רעדנער, מעג דער אווענד זיכער זיין אן אינטערעסאנטער.

געהוליעט אויפ'ן חשבון פון גנבות

(גלז) דער אויספארשונג און געפאלען אין אוי'ג, דאס ע'מענר פוּשניאק לעבט ביישטעלען, הגם ער האט נישט קיין בעשטימטע בעשעפטיגונג, דערווייל אין אב-געטאמען א מעטייל, אז ער פיהרט אויס אבגוע גנבות פון ראסאווע קרוליקעס הינער און.

ווען די פאליציי איז צו איהם אריינגעקומען, האט זי איהם נישט געטראפען אינדערהיים און איז געבלי-בען ווארטען. אריינקומענדיג אין טויער און בעמערקענדיג די פאליציי, האט ער פערשטאנען, אז מ'ווארט אויף איהם און האט באלד געפרובט צו אנטלויפען אי-בערן פלויט, מ'האט אבער איהם געכאפט און צוריק-אראפגעצויגען. מ'האט איהם אפגעפיהרט אין קאמי-סאריאט. דארט האט ער זיך מודה געווען אין פיל גנבות און מ'האט איהם אפגעשיקט אין טורמע.

זעלבסטמארד פון א ארבייטסלאזען

(אא) אויף זאווישא 1 (וובאלוטי) איז געטען בע-שאנען זעלבסטמארד, אראפוואלפענדיג זיך פון צווייטען

ווי אזוי איז געקומען צו דעם גרויסען באנקראט
פון דער פירמע גריפעל אין סטאניסלאוואוו

דער באנקראט פון דער גרויסער נאפט־פירמע א. ת. גריפעל און זוהן אין סטאניסלאוואוו האט גע־מאכט א גרויסען רושם אין די ווירטשאפטליכע קריי־זען און ווערט פערשידענארטיג קאמענטירט.

אנפאנג האט זיך גאר נישט געוואלט גלויבען, אז דאס זאל מעגליך זיין, ווייל די פירמע האט מען אומעטום געהאלטען פאר פינאנסיעל זעהר גוט סיטואירט.

איצט ווערט מען געוואהר פון פרטים וועגען די אינטערעסען פון דער פירמע, וועלכע האבען גורם געווען דעם צוזאמענברוך.

די פירמע גריפעל האט א 50 פראצ. אנטייל אין דער ראפינעריע אין קארנייבורג (עסטרייך). די ראפינעריע האט געמוזט פיהרען א שווערען קאמף וועגען איהר עקזיסטענץ מיט דעם קאנצערן, א איי־נעגטימער פון א ראפינעריע שעל ראיאל דאטש קאמפ., וועלכער איז א אייגענטימער פון א ראפ־נעריע אין פלארידסדארף און מיט דעם אמעריקא־נישען קאנצערן ו. איל קאמפני. אט די צוויי גרויסע טרוסטען האבען געוואלט דורך קאנקורענץ צווינגען די ראפינעריע פון דער פירמע גריפעל און קאר־נייבורג אפצושטעלען איהר בעטריב.

די ראפינעריע האט זיך געמוזט אקעגענשטעל־לען דעם קאנקורענץ־קאמף און האט דורך דעם מערער גרויסע פערלוסטען.

לעצטענס איז אין עסטרייך געקומען צו א אויסגלייך צווישען די נאפט־פירמען, לויט וועלכען פאר יעדע פון זיי איז בעשטימט געווארען א בע־גרענעצטער ערצייגונגס־קאנטינגענט. די פירמע גריפעל האט געוואלט אויסנוצען די קאניונקטור פון דער נייער סיטואציע אויף צו בעקומען א גרעסערען סכום במזומן, דורך פערפאכטען 50 פראצענט אנטייל און דער קארנייבורגער ראפינעריע אויף דריי יאהר. די פערהאנדלונגען, וועלכע זענען אין דער הויפט געפיהרט געווארען מיט א רומעני־שער פירמע און וויען זענען אין דער לעצטער מינוט אונפערראפט איבערגעריסען געווארען צוליב די מאכינאציעס פון דער פירמע גריפעל צ פיינדליך גע־שטימטע קאנקורענטען.

דאס נישט צושטאנד־קומען פון דער פער־פאכטונג אין לעצטען מאמענט — האט און א גרויסער מאס גורם געווען צו דעם צוזאמענברוך פון דער פירמע.

אז עס הויבט און צו געהען בארג אראפ, נעהט עס שוין ווייטער... און דווינאטש, דאס די פירמע גריפעל געבויערט א נאפט־שאכט. לויט דער מאס פון די פראדוצירטע ערד־גאזען זענען געווען אויס־זיכטען אויף א גרויסער נאפט־פראדוקציע. די אר־בייט ארום דעם גראבען האט איינגעשלונגען א גרויס קאפיטאל און צום שלוס האט זיך גאר ארויסגעוויזען, אז מען מוז אויפסניי אנהויבען די ארבייט, די פירמע האט אבער שוין נישט געוואלט ריזיקירען די ווייטער־דיגע גרויסע קאסטען. עס איז אזוי ארום „בעגראב־בען" געווארען און דווינאטש א גרויס פערמעגען.

אויך די הויכע פראצענטען, וואס די פירמע האט געצאהלט, האט זי צום רעשט רואינירט, ווייל קיין גרעסערע לאנגטערמינירטע הלוואה האט די פירמע נישט געקענט בעקומען, כאטש איהר אונבעוועגליך פערמעגען איז ביז אין דער לעצטער מינוט נישט געווען בעלאסטעט.

די פירמע האט זיך בעשטרעבט צו בעקומען א אויסלענדישע אנלייהע און האט פערהאנדעלט וועגען דעם מיט פערשידענע קאפיטאליסטען. צוליב אבער טענדענציעזע און נישט גינסטיגע אינפאר־מאציעס איז די הלוואה נישט צושטאנד געקומען.

סטאניסלאוו שטעהט נאך אלץ אונטער דעם שווערען רושם פון דעם גרויסען באנקראט, ווייל א גרויסע צאהל יודישע עקזיסטענצען זענען מיטעל־באר און אונמיטעלבאר דורך דעם נענצליך רואי־נירט געווארען.

אהרן שלייכער.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 87-126
צוריקגעקעהרט
ספעציעל־ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען. מענער־שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 6 9 אווענד.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע־דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט".

ביים דערלאנגען אן'אנפראגע אויף א יורידישע עצה דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פונ'ם טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארייגעגעבען אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

848. ש. ל.
צוליבגען דעם הויז־ווירט, אז ער זאל אייך ארייגלאזען אין דער דירה קאנט איהר נישט. איהר קאנט אבער איינקלאגען דעם הויז־ווירט און געריכט און מאהנען פון איהם א פערהאפלונג פון נעגעבע־נעם האנה־געלה.

849. ס—ס.
אויב איהר בעשעפטיגט אין אייער ווערקשטאט 6 ארבייטער, איז נישט גענוג די 8־טע, נאר איהר זענט מחויב אויסצוקויפען אומבעדינגט די 7. קאטע־גאריע פאטענט.

850. ב. ש.
נישט אמת, אז דאס הויז מוז שוין אזוי אייביג פערבלייבען אין א צושטאנד פון נישט צוטיילקייט. מ'קאן אויך א געריכטליכען וועג יא דורכפיהרען די פעסטשטעלונג פון די דושאלען.
אין דעם פרט גילט אפילו אויך א נטווייליגער אפמאך צווישען די שותפים פון הויז.

851. א לעווערין פון לוטאמירסקי.
עקספסיירען וועט מען אייך נישט קענען. און ערנסטען פאל וועט איהר מוזען צוצאהלען די הד־פערענץ.

852. טורנער.
אייער פארערונג איז א יושר'דיגע אבער ליידער נישט קיין געזעצליכע, ווייל דאגרוווערקער, וועלכע בעשעפטיגען נישט מעהר, ווי 4 ארבייטער, זענען נישט מחויב צו געבען קיין אורלויבען.

853. ראזא — נומער 36.
פאקלאוזעל איז גילטיג פונקט אזוי לאנג, ווי א וואטשני וויראק: ד. ה. 3 יאהר.

854. א קצב פון באלוט.
דער קאנטראקט דארף נישט דווקא אריינגע־טראגען ווערען אין דער היפאטעק, ס'איז אבער יא נויטיג, אז ר'זאל צוזאמענגעשטעלט ווערען דורך א רעכענט אדער ס'זאל ווערעגסטענס האבען א רעכטגע־טאלע בעשטעטיגטע דאטע.

אלענפאלס דארפט איהר גוט נאכקאנטראלירען די פארגעשטעלטע פלעניפאטענץ און זעהן צו דער־וושאנדצע האט טאקע וועלכע ווייטגעהענדע קאמפע־טענצען צו שליסען אפמאכען.

855. טענענבוים.
די בעשטעטיגונג פון דער קהלה איז נישט מאס־געבענד. די טויט־שיין מוז ווערען אויסגעשטעלט דורכ'ן מאגיסטראט.

856. נ—ן.
אויב איהר אנערקענט נישט דאס קינד פאר אייערס, קאנט איהר געריכטליך ארויסטרעטען, אז מ'זאל די צוזאמענגעשטעלטע אין אייער אפוועזענהייט געבורטס־מעטריקע אנולירען.

בנוגע די איבעריגע פרטים קאנט איהר זיך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט פערזענליך.

857. א לערער פון זאקאנטנע.

858. פר. ח.
וועגען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פער־זענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאכמיטאג, מיטברענגענדיג די צייטונג.

היינט און פאלגענדע טעג!
רעדענדיגער קלאנג־פילם א. ג.
„די עברה
פאר דער חתונה"
אין די הויפטראלען:
LAURA LA PLANTE i JOHN BOLES.
אויסער'ן פראגראם:
א פרעהליכע קלאדענג־קאמיע:
„פיעטרעק א נאפט־סוחר"
אנהויב אין נעווי. טעג 5 נ"מ, שבת און זונטאג 2 נ"מ.

דאס ערשטע מיידעל
פון ניקאלאי באגדאנאוו

22.

אט אזוי ליגענדיג אויפ'ן פענסטערל פון טיהעם, האב איך געבענקט נאך די ווייטע פעלדער און בעד־קוקט דאס שטעטעל. און פלוצלונג האט זיך מיר גע־וואָרפען אין די אויגען א בעקאנטע פיגור. פון אויבען זעהט זיך ווי פון אונטער די גלאטע, שווארצע האר, פערפלאכטען אין לאנגע צעפ, פלאטערט דער שוואר־צער לאק.

— כאניע, — האב איך א געשריי געטאן און זיך בעהאלטען.

...זי האט פערוואונדערט ארומגעקוקט זיך אויף אלע זייטען, א הויב געטאן מיט די אקסלען און אנגע־הויבען גיין ווייטער.

— כאניע — האב איך נאך אמאל אויסגעשריען און זי האט ווידער נישט געוואוסט ווער עס רופט. ערשט נאך דעם, ווי איך האב זי אנגעצונדען מע־טמעלעס, האב איך זיך ארויסגעגעבען.

מיט א געלעכטער און מיט א פערמאכטען אטעם איז זי לאנג געלאפען צו מיר איבער די ענגלאזע אויסגעדרייטע שטיגען. אונטער די גלעקער האט זי זיך אפגעשטעלט, א קלונג געטאן און זיי מיט'ן מעשענעם סוף פון בלייפערער, און די מוזיק פון די גלעקער האט זיך צעקלונגען צוארט און מארנע.

— ווי קומסטו אהער? וואס טוסטו דא?

— אט וואס, — און איך האב איהר אנגעוויזען אויף די ווייטע שטרעקעס און דערנאך דאס שטעטעלע אויפ'ן בארג. דער טייך האט ארומגערינגעלט דאס שטעטעל, ווי א באנד א הוט, און אט זיצען מיר שוין צוזאמען אויפ'ן קייקעלדיגען פענסטערל און קוקען אויף אלע זייטען. איך ווייז איהר אן אויף די צעבליטע שולען.

— איך בין דא אהיינגעגאנגען... איך האב זיך צעקריגט מיט קאסטיצקין. ער איז א טיפ, אלץ וואס ער טוט, איז שרייבען טעזיסען און אינסטרוקציעס. דאס איז זיין גאנצע ארבייט. און שרייבט נאך אזא א זייטעל פאר דער יוגענט איין מאל און צוויי וואכען אין דער קרייז צייטונג. און דאס איז זיין גאנצע סול־טור־ארבייט.

— און איך זאג — עס איז ווייניג, מען דארף מעהר לעבען. מען דארף ארגאניזירען אינטאטארען און איינארדענען פאר זיי קורסען. קרייזלעך פאר פאליטישע אויפקלערונג דארף מען גרינדען, איינ־ארדנען קאנפערענצען פון דער אומפארטייאישער יוגענט. נעמען פאר א ביישפיל די שול פון דער צווייטער שטופע. אבער קאסטיצקי לאכט זיך אויס פון מיר... א ווא... געפונען מיט וואס זיך ...

נעמען. מיר האבן נישט קיין וויכטיגערע געשעפטען? און די קינדער דארטען זענען צוקונפטיגע קאנצעניאר סקע מיין, צום טייוועל! מיר האבן וויכטיגערע אויפגאבן. פרוב זיך רוקען צו זיי, וועסטו הערען דאס זיי וועלען דיר זאגען. עס איז א באלעבאטיש וועלטעל ביי זיי.

— איך האב זיך מיט איהם געשפארט: נישט אלע קינדער פון די אייזען־באהן־ארבייטער וועלען א וועק אין דעפא, — ס'איז פערהאן אויך דארט א בעד־דייטענדיגער פראצענט. און נישט אלע וועלען ווערען קאנצעלארישע מיי. ס'וועלען דאך פון זיי איז דער צוקונפט ארויסקומען נעגוג לעהרער, דאקטוירים און אינזשענערען! ס'וועט געבוירען ווערען א נייע אינטעליגענץ. מ'דארף דורכפיהרען א געוויסען אפ־קלויב, דערוייל איז עס א גרינגע יוגענט און מ'קען אויף זיי ווירקען. איך וויל פרובירען און אויך צו פערשעמען קאסטיצקין.

איך האב ווייניג פערשטאנען אין דער פראגע. נאר איך האב אזוי א טראכט געטאן. וואס מעהר העגט עס וועלען אונטערהאלטען אונזער פאן, וואס מעהר אויגען עס וועלען מיט ליבע קוקען אויף איהר, וועט אלץ זיין בעסער. און איך בין געווען איינפער־שטאנדען מיט כאניעס קוק אויף די שולען.

— ר וויסט — האט זי געזאגט, אוועקגעהענ־דיג — פאטאפיטש איז א גוטער בחור.

— מיט וואס?

— אט אזוי, קוק זיך צו איהם צו.

„צי הויבט זיך דא נישט אן אמאל די זעלבע געשיכטע, ווי מיט דיקארקען", — האב איך א טראכט געטאן און בעשלאסען זיך צוצוקוקען צו פאטאפיטשען.

נאך אייערע עם זענען אנגעקומען די קעלטע, בין איך צונעטראטען צו דער וויכטיגער ארבייט — אויפצושטעלען דעם אויווען. נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס דער רענקמאן אין א קאפ איז געשטאנען אהן נוצען, האב איך, כדי אויסצומיידען אומזיסטע טענות, צוגעמען איהם ביסלעכווייז יעדע נאכט. דעם בורפלא האב איך בעטראכט מיט אל געאיינצעלהייטען

— א וואונדערבארער פלאן! עס ווילט זיך איהם פשוט אויסמאהלען. די זאך איז בעשטאנען אין דעם, וואס איך האב געבויט אנ'אוווען ווי געווענליך, אבער די טרובע איז ארויס נישט גלייך אויפ'ן גאס, נייו, איך דאג בעשלאסען דורכצוציהען זי אונטער'ן געלענער פאר זיך, און דורכפיהרען א נידריג ווענטעל פון צינעל און גאנצען צימערל. וועט ארויסקומען א וואונדערבארע" ווארימער פלאץ צום זיצען, געל...

איך קיין מעבעל נישט דארפען, אז די ווארעמקייט וועט נישט שנעל ארויסלויפען און זיך פערהאלטען אין לאנגען רויך־דורכגאנג. צום סאמע סוף וועל איך דורכלאזען א טרובע דורכ'ן פענסטער, — א פראכט. איך האב זיך א נעהם געטאן צו דער ארבייט מיט ענטוזיאזם. און איך האב געטראכט: איך וועל אויס־זעצען די חברה ארום — און עס וועט זיין ווארעם, און איך וועל קארטאפעל באקען און שמועסען.

אין פערלויף פון פיר נעכט איז גארנישט נישט געבליבען פון רענקמאן. איך האב א גאנצען טאג געמישט ליים און דערנאך, מיט פערמאכטען אטעם, זיך גענומען לייגען ציגעל. די ציגעל זענען געווען גוטע, אויסגעקלערטע און אנגענעהם צו נעהמען אין האנט. איך האב זיי צוגעפאסט מיט ליים. פון דער אר־בייט איז מיר געווען הייס, נאר די פערטרוקנטע ליים האט אנגענעהם געקילט מיר די הענט און דעם אויסגעשמירטען פנים. צום אנהויב האב איך מורא געהאט, אז עס וועלען מיר נישט קלעקען קיין ציגעל. האב איך פריהער אויפ געשטעלט דעם אויווען, דער־נאך פערבויט און אונטער'ן געלענער און ערשט שפע־טער האב איך גענומען לייגען דאס נידריגע ווענטעל פאר דער ארום צימערל. איך האב געמאכט, עס זאל זיין גלאט צו ווינקען און עס איז ארויסגעקומען גוט. אט אזוי וועט זיין אנגענעהם: מען וועט זיך קענען אוועקזעצען, אנשפארען זיך אן א ווענטעל. און אויפ'ן גאס איז א שוידערליכער וועטער, און אונטער דיר איז ווארעם, און עס ווילט זיך שמועסען, און עס איז גוט צו טראכטען.

איך האב זיך געראלטען ביים ענדיגען די ארבייט אין פלוצים פארנאכט, ווען איך האב געלייגט דעם לעצטען ציגעל — האט זיך דערהערט אויפ'ן גאס אנ'אויסערגעוועהנליכער טומעל. איך האב פערגעסען ארויפצונעמען דאס פאפירענע היטעל און דעם אויס־געשמירטען פארטוך און בין ארויסגעלאפען אויפ'ן גאריקעל. עס זענען געפלויגען אויפ'ן שאסיי גלייך צום קריידקאמיטעט צעשויבערטע הארפעדע יונגען און געשמיסען די צוהיצטע פערד. פון די פערד האט געוועצט א שוים. איך האב א ווארף געטאן דאס פאפירענע היטעל און דעם פארטוך און, פערגעסענדיג אפצוואשען די לייטיגע הענט, בין איך אוועק געלאפען אין קרייד־קאמיטעט. פון קרייד־קאמיטעט זענען ענטקעגען מיר געלאפען חברים צום שטע־טעלע פון די אייזענבאהן־ארבייטער.

— וואוואהין, וואס איז געשעהען? ווארט!

— אנטאנאוו! האט ליענקין אויסגעשריען און אוועק ווייטער.

— אנטאנאוו, אנטאנאוו! — האט מען געהערט פון אלעמען.

אט דער אלעמען בעקאנטען באנדיט פלעגט זיך ווייזען אין הערבסט. נאר ער האט אפעריר ווייט פון אונזערע ערטער. צו וואס האט איהם אהער געבראכט?

לעבען קרייד־קאמיטעט האבען זיך איינס א אנדערע געריבען די פערד און שווער געאטעמט. חברה איז זיך צולאפען. ווער אין קרייד־קאמיטעט און ווער — אין פארטייקאמיטעט.

א טייל פון זיי זענען געווען רויט, א טייל — בלייך פון אויפרעגונג. קלאר דערצעהלען האבען זיי נישט געקענט און אלגעמיין איז געווען קלאר, אז עס האבען זיך בעוויזען גרויסע מאסען אנטאנאווצעס, זיי גערען אויף דער שטאט און די פויערים זענען מיט זיי. אין מיליטער־אפטיילונג אונזערע איז פערניכטעט ווא: זענען די אנדערע?

אין קרייד־קאמיטעט איז א טומעל. די טעלעפאנען קלינגען. עס ווערט קלאר די לאגע. אלע אונזע רע מיליטער־ספעצען זענען זיך צופאהרען. אלע אנ־דערע כוחות זענען אויך נישט אויפ'ן ארט.

וואס טוט מען? זיי וועלען פערנעמען די סטאנ־ציע, און עס איז מיר אזוי פערדראס. מיין גאנצע ארבייט איז ארויסגעווארפען! כ'האב זיך געמאטערט און געמאטערט, און אט האסטו דיר!

— נארישקייטען — בעוויזט העלדישקייט קאס־טיצקי — זאלען זיי נאר בעוויזען, וועלען מיר זיי דערלאנגען. מיר וועלען דא אוועקלייגען א העלפט — נישט מעהר און נישט ווייניגער, און ער טוט אן דעם רעוואלווער און א רימען מיט פאטראנעס.

— מיר וועלען נישט דערלאזען. חברה, מיר זאל שלאגען! — הייס איך זיך און עם און וואה אזוי א שאר דער וואונדערבארער אויווען.

דער רוהיגער פאטאפיטש פרעגט פאוואליע אויס די אנגעקומענע אלע איינצעלהייטען. סאניע און ערגעץ פערפאלען געווארען. א ביסעל שפעטער איז געקומען דער אינזשיניר פון דער אייזענבאהן, פאר־פראנצוי, דער פערטרעטער פון שעף פון דער אייזענ־באהן־דירעקציע. ער האט זיך אונטערגענומען צו קאמאנדירען מיט די פעראייניגטע כוחות פון די קאמ־מוניסטען און ארבייטער. ער איז געווען א קליינער, און א גראבער, לעדערנע גאליפע און שיך. איינע האט ער גרינגע קעצישע, וואנצעס — געלע. נישט גאר קיין מלחמה'דיג אויסזעהן. נאר ער האט אזוי געזונט געשריען און געלאפען, אז אלע זענען געווארש מוטיק, איינגיכען איז אויפ'ן הויף געשטאנען די נאכ־צע ארמעע פערטיידיגער: עס האט זיך צונויפגע־זאמעלט צוואנציג מענשען פון דער שטאטישער יאכ־שייקע, אכציג אייזענבאהן־ארבייטער — קאמוניסטען און א הונדערט ארבייטער — דאס אנטאנאווצען. דער פערטרעטער פון שעף פון גארניזאן האט און איינע ארבייט נישט גענומען קיין שום אנטייל: — כ'האב אנטאנאווצען דרייסיג מענשען, אויב זיי וועלען אנפאלען אין א סך, וואס וועל איך טאן. מיין זאך איז עוואקו־אירען דאס מלוכה'שע פערמעגען, אפאריטען דעם לעבעדיגען כוח. און אויב נייער צאהל איז ווייניג, וועלען זיי נישט פערנעמען.

(פארטזעצונג קומט).

מוטער שרייט, אז דאס איז איהר פערפאלענע טאכטער

און די טאכטער טענה'ט, אז זי איז נישט איהר קינד

אין ליבוי וואוינט א פאמיליע ראָזענבערג, איך אנהויב פון דער וועלט־מלחמה איז די דאזיגע פאמיליע, וואס איז בשעת׳ן בעשטאנען פון פאָטער, מוטער און קינדער אנטלאָפן פון ליבוי און זיך בעזעצט אין דווינסק, נאך א קורצער צייט איז די דאזיגע משפחה געווען געצוואונגען צו פאַרלאָזען דווינסק און זיי זענען פערוואָגעלט געוואָרען אין סימפעראָפאָל. דאָרט איז דער ברויט־געבער פון דער פאמיליע — דער מאַן — געוואָרען מאָביליזירט, און די מוטער מיט די זעקס קינדער זענען געבליבען אין א זעהר שווערער מאַטעריעלער לאַגע. בעת דער רעוואָלוציע האט די מוטער מיט די קינדער אנגעהויבען צו לייד׳ן פשוט הונגער און איין קינד איז געשטאָרבען. פון זייער מאטעריעלע פאטער פון פראָנט האָבען זיי קיין ידיעות א לאנגע צייט נישט בעקומען, און איז נישט דאַבערנ׳ קיין האָפ־נונג, אז דער פאטער זאל זיך צוריקקעהרען אהיים און ווערענדיג אלץ מעהר אויסגעמאטערט פון נויט, איז די מוטער געווען געצוואונגען, פרי־צו ראטעווען די קינדער פון הונגער־טויט, זיי אפצוגעבען אין א קינדער־פריוט.

אין סימפעראָפאָלער יודישען פריוט איז פאר אלע פינף קינדער קיין ארט נישט געווען, מחמת ער איז געווען איבערפולט פון פליטים יודישע קינדער, און נאר צוויי קינדער זענען געוואָרען אויפגענומען אין יודישע פריוט און די איבעריגע דריי קינדער האט די מוטער געמוזט אפגעבען אין א קריסטליכען פריוט. די מוטער פלעגט אפט די קינדער בעזוכען, אבער עס האט זיך געמאכט, אז די מוטער איז קראנק געוואָרען און האט עטליכע וואכען נישט געקאָנט גיין צו די קינדער, אבער ווי נאר זי איז געוואָרען אביסעל בעסער, איז זי תיכף אוועק זיך זעהן מיט איהרע קינדער. נאר ווי גרויס איז געווען איהר ווערטאָג, אז קומענדיג אין קריסטליכען פריוט האט זי דאָרטען געפונען נאר איין קינד אהרום; זי האט געמוזט אנפרעגען אויף די אנדערע צוויי קינדער און מען האט איהר דערקלערט, אז שוין מיט עטליכע טעג צוריק האט מען א טייל קינדער פון פריוט אוועקגעשיקט — אפגעשיקט אין אנאנדער שטאָט, מחמת דער הונגער אין סימפעראָפאָל איז אזוי גרויס, אז די שטאָט האט נישט קיין מיטלען אזוי פיל קינדער אויסצוהאלטען.

די מוטער האט גענומען חוקר ודורש זיין, וואו אהינגעשיקט מען האט דעם טייל קינדער אפגעשיקט, נאר זייענדיג אלײן נאך אויסגעמאטערט פון דער קרענק און נישט בעהערשענדיג די רוסישע שפראך, איז דער מוטער נישט געלונגען עס צו דערגעהן; דערצו האבען זיך נאך דאן געהאט אנגע־הויבען די אנגריפען פון די ווייסע אויף די רויטע, און אין סימפעראָפאָל איז אין יענע טעג געווען אזא פאניק, אז מען האט זיך בכלל נישט געקאָנט מיט קיינעם צונויפריידען. שפעטער א לענגערע צייט פון שלעכטען איז דער פרוי מיט די איבעריגע דריי קינדער איהרע, וואס זי האט תיכף אפגענומען פון די פריוטען, אוועקגעפאהרען פון סימפעראָפאָל און האט זיך בעזעצט אין סאמארא, וואו די לאגע פון דער משפחה האט זיך אביסעל פערבעסערט. דערווייל איז נאך א הפסקה פון דריי יאהר צוריקגעקומען דער מאַן און פאטער פון דער פאמיליע און ערשט אין יאהר 1923 האט די פאמיליע ראָזענבערג — דער פאטער, מוטער מיט די א בערגעבליבענע דריי קינדער זיך צוריקגעקעהרט קיין ליבוי, וואו זיי וואוינען ער היום. צו געפונען די צוויי מיידלעך ייערע, וואס זענען בשעתו נעלם געוואָרען, האבען זיי נישט געהאָפט, מחמת זיי האבען שוין אין זינ־

לאנג אונטערגענומען מיטלען, כדי זיי צו געפינען. די ראָזענבערג וואוינט איצט ווידער אין ליבוי, וואו ער פערנעהמט זיך מיט זיין אלטען געשעפט — ער איז א פוהרען־האַלטער.

אין איינעם פון די אווענדען פון דער פאָריגער וואך איז ראָזענבערג מיט זיין פרוי געזעסען אין ליבווישען קינא „קאפיטאָליום", און אויסער פילם ווערט געגעבען א דיווערטיסמענט. עס טרעט אויף א טרופע רינג־קעמפער.

צווישען די ריינגקעמפער איז פערהאן אויך א רינג־קעמפערין און אזוי ווי זי ארויס אויף דער בינע, ווי־ערגיג פארין עולם איהרע פיזישע כוחות, איז פרוי ראָזענבערג פלוצים געוואָרען א צעמישטערטע און האט אויסגעשריגען: „טאכטער, מיינע!" ה׳ ראָזענבערג האט זיך אין פאָנג נישט געכאפט, וואס דא טוט זיך, אבער די פרוי האט איהם געהייסען זיך גוט צוקוקען צו דער אטלעטקע און ער האט אויך באלד אויסגעשריגען, אז דאס איז זייער טאכטער.

פרוי נישט צו מאכען קיין מומעל, זענען זיי באלד ארויס פון פאיע פון קינא, וואו עס זענען אויסגעשטעלט די בילדער פון די אלע אטלעטען, וואס טרעטען ארויס אין דעם קינא, און ווי נאר זיי האבען זיך גוט צוגעקוקט צום בילד פון דער אטלעטקע, זענען זיי געוואָרען נאך מעהר זיכער, אז דאס איז זייער טאכטער. בעווונדערט איז זיי געווען דאס מיינען, פארוואס אונטער יעדען בילד איז אונטערגע־שריבען דער נאמען און פאמיליע — נאמען, אבער דאס בילד פון דער רינג־קעמפערין איז אויסגע־שטעלט אהן א נאמען. זיי האבען זיך נישט געקאָנט בעהערשען, און אריין צוריק אין קינא. צוגעהענדיג צו דער בינע האבען זיי ביי איהר א פרעג געטאָן ווי זי הייסט, און אז די רינג־קעמפערין האט זיי גע־ענטפערט, אז זי הייסט ראָזענבערג, האבען זיי אויס־געשריגען: „דו ביסט דאך אונזער טאכטער!" די רינג־קעמפערין איז ווי די מוטער דערצעהלט, גע־וואָרען אויפגעציטערט, נאר זי האט זיך באלד בע־רוהיגט און געענטפערט, אז זי קען זיי נישט און וויים פון זיי נישט.

די ראָזענבערגס האבען איהר גענומען דערצעה־לען אלע פרטים. ווי אזוי עס זענען זיי בשעתו פער־לוירען געגאנגען אין רוסלאנד זייערע צוויי מיידלעך און האבען איהר גענומען דערמאנען, אז זי איז זייער טאכטער. די רינג־קעמפערין האט עס אבער נישט געוואָלט הערען. האבען זיי איהר געוויזען א סימן אויף איהר פנים, וואס זייער קליינער מיידעלע האט אויך געהאַט, בעת זי איז פערלוירען געוואָרען, זייענדיג דאן אלט ארום 8 יאהר. די רינג־קעמפערין האט זיך אבער פון זיי אפגעטרייסעלט און איז באלד אוועק־געפאהרען אין האָטעל.

די ראָזענבערגס האָבען אבער נישט נאך אין טענה׳ן, אז דאס איז זייער טאכטער.

פרוי ראָזענבערג איז אין דער בעגלייטונג פון סעקרעטאר פון דער ליבווישער קהלה ה׳ עפשטיין געגאנגען צו דער רינג־קעמפערין אין האָטעל; זי האט זיי אויפגענומען, אבער בעשטעהט אויף דעם, אז זי איז נישט זייערע, זי דערצעהלט, אז זי שטאַמט נאר פון ריגע, וואו עס וואוינען איהרע עלטערן, אבער געוואָרענט האט זי זיך ביי א יאר א קרוב אין ווילנע. זי זאגט, אז זי הייסט ראָזענבערג און איז אויך מותר, אז זי איז א יודישע טאכטער, אבער נישט זייערע.

די ליבווישע ראָזענבערגס לאָזען זיך אבער נישט בערוהיגען און טענה׳ן נאך אלץ, אז דאס איז זיי־ער טאכטער. זיי זאגען, אז יודיש׳ן פנים און לייס דער פיגור איז זי ענליך צו די איבעריגע קינדער. זיי מיינען, אז זי איז דאס, אלס קליין־מיידעלע אויפגענומען געוואָרען אין א גוישער פאמיליע, וואו מען האט איהר אויפגעהאלטען אלס יודיש קינד. אזוי, אז זי האט אינגאנצען פערגעסען איהר קינדערשען עבר. צי דאס איז אזוי, איז א גרויסער ספק, נאר רעגולע איז די שטאט ליבוי פערכאפט מיט דער דאזיגער רעטעניש.

——=□□□=——

פערשלעפען א מיידעל

און ווארפען איהר ארויס פון אויטא אין לויף

— די 19 יעהריגע איינוואוינערין פון בירנאשטש — בראנקא האלין, האט זיך בעקענט מיט צוויי יונגע־לייט, מיט וועלכע זי האט זיך אויסגעקליבען אויף א שפאציר.

ארום 8 א זייגער אין אווענט, ווען דאס מיידעל מיט איהרע בעגלייטער האבען זיך געפונען לעבען דער באַק־דאמפע אין אנגעפאהרען אן אויטא, די יונגע־לייט האבען דאס מיידעל אריינגעשלעפט אינוועניג און דער אויטא האט זיך געלאָזט מיט דער גאנצער שנעלקייט אין דער ריכטונג קיין ראנציג.

דאס מיידעל האט מיט אלע כוחות געקעמפט געגען די אנפאלער און אין א געוויסען מאמענט איז איהר געלונגען אויסצוקלאפען א שויב פון׳ם אויטא און זי האט אנגעהויבען פערצווייפעלט רופען צו־הילף. די פערברעכער האבען זיך דערשראקען און ארויסגע־ווארפען זייער קרבן פון לויפענדען אויטא. דאס מיי־דעל איז שווער פערוואונדעט געוואָרען די פערבעכער איז געלונגען מיט׳ן אויטא צו ענטלויפען.

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע
אפאראטען, ווי: קלעדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע
ערעסען א. א. וו. נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכם

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער ליימונג פון א. בעזמאן.
איינציגע גאסטראלען פון די ליבלינגס־ארטיסטען
ווירא קאניעווסקא און פאול ברייטמאן
שבת, 4 נאכמ. די בעליבטע פיעסע אין לאדז שבת, 4 נאכמ.
דאס פענסיאן־מיידעל
אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ
ראָלען: לילי — קאניעווסקא. ארענשטיין — ברייטמאן.
שבת, דעם 9־טען און זונטאג, דעם 10־טען, 9 אווענד, די שיינע קאמישע אפערעטע
№ 20 דאס הונדל № 20
געזאנג געזאנג
אין 3 אקטען פון י. שטיינבערג. ראָלען: הונדל — קאניעווסקא. דוד — ברייטמאן.
מאנטאג, דעם 11־טען, 9 אווענט, די בעליבטע פיעסע
דאס פענסיאן־מיידעל
אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ
ראָלען: לילי — קאניעווסקא. ארענשטיין — ברייטמאן.
דינסטאג, דעם 12־טען, 9 אווענד, די זעהר אויסגעצייכנטע אפערעטע
רייזעלע פון יאפאן
№ 25 אין 3 אקטען פון סיגאל. № 25
ראָלען: רייזעלע — קאניעווסקא.
קאפיטאן — ברייטמאן.
געזאנג געזאנג
פרייזען פון 80 גר. ביז 3 זל.
אין די פארשטעלונגען בעטייליגט זיך דער ניי־אנגאזשירטער ארטיסט מ. הילסבערג
אין געמען אנטייל פרויען: בעזמאן, דיכטענבערג, ליבראמסקא, נערה, פאדערטאן. מענער: אריעל, באלבירסקי, האמבורגער, הערשקאוויטש, ניהויז, ראקאוו, דירוג, ל. זעלמאן. בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארם.

דער מארד אין דער נאכט

(62

גרויסער שפאנענדער סענסאציאנעלער ראמאן

„דערנאך מעלד איך — האט האפקע געשריבען — אז איך בין דער איינציגער שולדיגער אין דעם טויט פון היימאנען און פון דער לאבענדוקא.

„פון מיין כלה, לידיא נארצעוויטש, האב איך זיך דערוואוסט, אז היימאן קלויבט זיך צו ענטלויפען מיט איהר קיין אויסלאנד, און אז ער האט דערביי פערטאפט פיפצן טויזענד דאלאר, וואס א רוסישע געזעלשאפט האט איהם אנפערטרויעט. איך האב גע־וואָלט ארויסבעקומען דאס געלד, נאר איך האב נישט געראט די דרייסטקייט צו בעגלייטען הייטאנען דירעקט, דאפענדיג מורא פאר נקמה פון דער געזעלשאפט.

איך האב דעריבער געראטען לידיאן, זי זאל בעשטימען דעם אווענט א ראנדעוואו אין אנטאנעלער געגענט, כדי איבערצייגען זיך, צי האט ער טאקע דאס געלד.

„בעת דעם דאזיגען ראנדעוואו האב איך איהם געוואלט בערויבען.

„אזוי ווי דאס געלד האט הייטאן בעקומען פון דעם קאפיטאן כאמאקא, בין איך געווען זיכער, אז אינ׳ם געלט־ווערען פונ׳ם געלד וועט מען בעשול־דיגען בלויז הייטאנען, און איך מיט לידיאן האבען נישט געהאט קיין מוראוש צו פערשווינדען צו ווערען מצד דער רוסישער געהיימער ארגאניזאציע.

„אלס פלאן פונ׳ם צו אטענטאט־פערגיש האבען מיר בעשטימט די טארגאווע גאס.

„עס איז געווען אפגעמאכט, אז הייטאן וועט איבערגעבען לידיאן דאס געלד און דאן וועלען זיי, אויפ׳ן צווייטען טאג, הייסט עס, ענטלויפען קיין אויסלאנד.

„אין דעם לעצטען מאמענט האט לידיא חרטה געהאט, ווייל זי האט מורא געהאט... זי האט זיך דעריבער אפגעזאגט צו גיין אויפ׳ן ראנדעוואו, און געשיקט אנשטאט זיך דאס פריילין לאבענדוקא.

„כדי זי זאל לכתחילה נישט זיין אויפפאלענד פאר הייטאנען האט זי געראטען דער לאבענדוקא אנ־צוטון איהר מאנטעל, וואס דער אלטער האט גוט געקאנט.

„די לאבענדוקא האט אויף דעם מסכים גע־ווען... איך האב אבער איהר נישט געטרויט, און איהר בעגלייט. איך האב פראקטיש געוואלט אריינקריגען דאס געלד אין מיינע הענד...

„א ווייטער פאר מיר געווען קלאר, אז הייטאן וועט דאס געלד אפגעבען נאר לידיאן, האב איך בעשלאסען איבערצוטון זיך אין איהרע קליידער...

„איך בין איך א קליינוואוקסיגער, און מיין שטר־מע קאן איך נעמען אויף א נייבערישע אזוי אז פערשטעלען זיך פאר א פרוי איז פאר מיר נישט שווער געווען...

„לכתחילה האב איך אפילו געראט בעשלאסען נישט מיטצונעהמען מיט זיך די לאבענדוקא, נאר א וויבע די גופא אין צונעשטאנע, אז זי וויל גיין, — הלמאי זי האט עס אזוי געוואלט, ווייס איך נאך ביז איצט נישט! — האב איך זיך איבערגעצייגט, אז אפשר וועט זי מיר אויף אנאמת קענען צונוץ־קומען.

„כדי אראפצופיהרען פון וועג די פאליציי, האב איך זי געצוואונגען איבערצוטון זיך אין א מענער־אנצוג. איך האב זי אנגעטון אין מיינע הויזען, אין א לאנגען פאלטען, און א ווייכען הוט... און אנגעטון איהר אויפ׳ן קאפ א פארוק מיט א באַרד.

„איך אליין האב זיך אנגעטון אין איהר קלייד, איהר הוט, און ארויפגעצויגן אויף זיך לידיא׳ס מאנטעל, וואס הייטאן האט גוט געקאנט, און איבער׳ן פנים האב איך אנגעטון א געדיכטע וואלעט.

„דעם דאזיגען מאסקאראד האבען מיר גע־מאכט אויסשליסליך דערפאר, כדי צו דעזאריענטירען די פאליציי אין פאל פון א מפלה. אז מיר האבען צווישען זיך בעשלאסען תיכף צו טוישען זיך מיט די מלבושים אין א טונקעלען הינקעל, ווי נאר די גנבה וועט אויסגעגאנגען.

„אזוי קענענדיג אויפ׳ן ראנדעוואו, האב איך מיטגענומען מיט זיך א קאטאלאנישען מעסער, נישט כדי צו מארדען, נאר אויפ׳ן פאל, ווען ס׳וועט זיך אויסקומען צו פערטיידיגען.

„איך שווער ביי אלעם הייליגען, אז איך האב נישט בדעה געהאט צו הרג׳ענען א מענשען...

„מיר זענען געקומען אויף דער טארגאווע גאס עטליכע מינוט פאר צוועלף.

„הארטען לאנג האבען מיר נישט געדארפט.

„באלד איז צום בעשטימטען ארט געקומען הייטאן. אנגעווערענדיג, פערשטעהט זיך.

„הערענדיג אונז בייקען, האט ער זיך הער־שראָקען, אבער איך האב איהם דערקלערט, אז איך בין איינגע־צייכנט איינמאל־דעריג דערביי לידיא׳ס קול, אז די לאבענדוקא איז א זון פון מיין הויזווירט, און אז דאס האט „ער" מיך, למען דיסקרעטיאון, ארויס־בעגלייט אהער. טאטער — טמיצער טשעפעט זיך צו...

„הייטאן האט זיך בערוהיגט און געוויזען מיר דאס פעקעל מיט׳ן געלד.

„איך האב געזאגט, אז איך וויל עס בעסער בעד־טראכטען, אבער ער האט זיך עס אפגעזאגט צו טון.

„איך האב דאן געפרובט אליין צונעהמען דאס געלד, נאך איך האב עס געמאכט אזוי האסטיג, אז הייטאן האט פלוצים דערפיהלט א סכנה — און עס איז דא עפעס נישט אין ארדנונג...

„ער האט פון מיר ארויסגעריסען די וואר־אליקע, און ביים שיין פון לאמטערן האט ער מיך דערקאנט.

„דער דורכפאל האט מיך ארייגעבראכט אין א גרימצארן.

„הייטאן האט זיך א רייס געטון און זיך געלאזט ענטלויפען מיט׳ן געלד.

„א ווייל איך בין דא אהערגעקומען מיט׳ן פעסט־טען בעשלוס צו בעקומען די טאזענט גילדען, האב איך זיך געלאזט איהם נאכיאגען...

איך האב איהם דעריאגט און אנגעטאפט ביי די פלייצעס.

„מורא האבענדיג פאר זיך, האט ער זיך נישט געקאנט דעצידירען צו רופען נאך הילף, און ער האט זיך שווייגענדיג געאמפערט מיט מיר.

„אין דער דאזיגער אמפערניש האט ער ארויס־געריסען פון מיר א שטיק מאטעריאל.

„ווערענדיג, אז אויף א געהעריגען אופן קען איך זיך מיט איהם נישט געבען קיין עצה, האב איך ארויסגעכאפט דאס מעסער, און אריינגעשטאכען איהם אין רוקען.

„ווען איך האב זיך צו איהם איינגעבויגען, איז ער שוין געווען טויט...

„ביינאכט אויפן אלטן מארק" — צום לעצטן מאל

די היינטיגע פארשטעלונג פון די ווילנער

היינט גייט צום לעצטן מאל „ביינאכט אויפ'ן אלטען מארק". ווידער די האיגע פיעסע האט זיך בעוויזען אין דער אויפפיהרונג פון די ווילנער, האט מען קוים געקאנט גלויבען אז די סימפאלישע מיסטעריע פון פרץ וועט זיך איבערהויפט קענען בעווייזען אויף דער יודישער טעאטער־בינע. אבער ביי די ווילנער איז אלץ מעגליך. א האנק זייער טאלאנטפולען קינסטלערישען שפיל איז דאס סימבאלישע פיהנע־ווערק געווארען פערשטענדליך און צוטריטליך פאר דער ברייטסטער יודישער מאסע, די ווילנער האבען די טויטע געשטאלטען פון „ביינאכט אויפ'ן אלטען מארק" לעבעדיג געמאכט.

צו דער היינטיגער לעצטער פארשטעלונג פון „ביינאכט אויפ'ן אלטען מארק" דארפען קומען אלע, אז די וועלכע האבען נאך די פיעסע נישט געזעהן, אז די, וועמען ס'איז א שאד, וואס דאס וועט גייט שוין אראפ פון דעם קאראגער „ווילנער"־רעפערטואר.

די רעווי אין זומער־טעאטער סקאלא

אין רעווי־טעאטער אין „סקאלא" טרעטען ארויס א גרויסע ארטיסטען מיט א פראגראם, וואס ווילט דעם עולם. געזאנג, טענץ, מאנאלאגען, סצענקעס ווערען אויפגעפיהרט דורך די ארטיסטען, צווישען וועלכע ס'זענען פערהאן פיל בעגאבטע. א שלעכטער וועטער שטערט נישט און בעת אין דרויסען גייט א רעגען קוקט זיך צו דער עולם צום פראגראם און שעפט נחת פון די ארטיסטען, צווישען וועלכע ער האט זיך שוין אויסגעהלט זיינע ליבלינגען.

א פאלקס־קאנצערט אין זומער־טעאטער סקאלא

שבת דעם 9 ה.ח. 4 נאכמיטאג קומט פאר אין גארטען־טעאטער „סקאלא" צעגעלניאנא 16 א גרויסער פאלקס־קאנצערט פון בעריהמטען יודישען פאלקס־זינגער דיר פאשיסטא מיט זיין פינף־יאהריגע וואונדער־קינד בעלא, דאס פראגראם בעשטעהט פון א רייה בעקאנטע יודישע פאלקס־לידער ווי „שלום־עליכם", „גוט־וואך", פאסטוכעל א.אנד.

ווירא קאניעווסקא און פאול בריטמאן אין לאדז

ווי מיר דערוויסען זיך, קומען קיין לאדז אויף אויף א רייה גאסטראלען די בעריהמטע אפערעטען־ארטיסטען ווירא קאניעווסקא און פאול בריטמאן, ווי וועלען גאסטראלירען אין יודישען טעאטער אין פילהארמאניע.

מעלדונג

אכטונג, פריזיער־ארבייטער!

היינט, דאנערשטאג דעם 7 אויגוסט, פינקטליך 8.30 אוונט קומט פאר אין פעראיינס־לאקאל אויף פיעטריקאווער 79 א וועהר וויכטיגע בעראטונג וועגען דער עקזיסטענץ פון פעראיין. גלייכצייטיג וועט אפגעגעבען ווערען א בעריכט וועגען דער פערוואלטונג צוליב איינענעם אינטערעס קומט מאסענוויז. דען מיט אייער נישט קומען וועט איהר פאר די פאלגען זיין פעראנטווארטליך. די פערוואלטונג.

טעלעגראמען.

ביז 25 מיליאן לעי

דערגרייכען די שרפה־שאדענס אין בארשא

בוקארעשט (ט"א) די אויספארשונגס־קאמיסיע פון דער רעגירונג האט פעסטגעשטעלט, דאס די שאדענס צוליב דער שרפה אין גארשא בעטרעפען ביז 25 מיליאן לעי. אל"ב עס וועט זיך ארויסווייזען, אז די שרפה איז געווען א פועל־יוצא פון אגיטאטיסע־מיטישען אטענטאט, איז די רעגירונג גרייט איינצוצאהלען ענטשעדיגונג די געליטענע. ווי דער י.ט.א. פארשטעהער ווערט געוואהר, געפינט זיך איז ענטשעדיגונגס־קאמיטעט אויך א פארשטעהער פון יודישען פארלאמענט־קלוב.

די אויסזיכטען פון די דייטשע פארלאמענט־וואהלען

בערלין, 5. (ספ. טעל.) דער פיהרער פון די דייטשע סאציאל־דעמאקראטען ברייטשייד האט געגעבען אן אינטערוויאו פאר די אויסלענדישע פרעסע־פארשטעהער. ברייטשייד האט ערקלערט אז ביי די נאהענטע פארלאמענט־וואהלען האט די בירגערליכע פארטיי קיין שום שאנסען צו געווינען, סיידען, אז זיי וועלען זיך פעראייניגען מיט די היטלעראווצעס.

מעטש ווינער „הכח" — רעפרעזענטאנץ פון יודישע קלובען אין ווארשא

ווארשא, 6. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

היינט איז דא פארגעקומען דער מעטש צווישען ווינער „הכח" און דער רעפרעזענטאנץ פון די יודישע קלובען אין ווארשא.

דער מעטש האט זיך געענדיגט מיט 0:9 לטובת "הכח".

עס דארף בעטאנט ווערען, אז די בעסטע שפילער פון די יודישע קלובען אין ווארשא האבען זיך אין דער רעפרעזענטאנץ נישט בעטייליגט.

אין דער לעטשניצע 17 זגיערסקא 17

איז טעטיג פון 1—2

ערצטליכער הויט־ וועגערישער גאבינעט

אונטער דער לייטונג פון

ד"ר ה. רוזשאנער

קראפט־שפולען

ביליג צו פערקויפען

קילינסקי 21, רעכטע אפיצינע, 2. טשאק וו. 18

ווויכטיג פאר לעטניקעס!!

די ערשטע לאדזער גוט בעקאנטע

פאבריק פון פאטענטירטע פעלד־בעטען

מאכט בעקאנט, אז צוליב'ן קריזיס האבען מיר פערקלענערט די פרייזען פון אונזער אויסארבייטונגען

ווי: פעלד־בעטען, פעלד־בעטען מיט ווענטלעד, לעזשאקעס

טאבארעטקעס און האמאקעס

אונזערע פעלד־בעטען זענען פערזעהן מיט דער שוץ־מארקע „Palma-Patent",

פאר וועלכע מיר גאראנטירען אויף פיל יאהרען.

אכטונג: פאדערט איבעראל פעלד־בעטען נור מיט דער מארקע „Palma - Patent"

„PALMA-PATENT" מיט שכטונג פירמע

אינה. שווארצאווסקי

פולנאצנא 24, טעל. 85-131

בעמערקונג: פאר פראווינץ - בעדייטענדע ראבאטען.

פאהרען אויף א ראווער

קענסטו זיך לייכט אויסלערנען אויף דעם בעוואוסטען וועלאדראם, קאנסטאנטינער 16

אפען פון 9 פריה ביז 11 אוונד. עס ווערען אנגענומען און סאליד און ביליג אויסגעפירט זעמטליכע רעפעראטורען. צו בעקומען אלערליי ראווער־טיילען. עס ווערען אויסגעבארגט ערשט־קלאסיגע ראווערן אויף אויספלוגן אויף שעה'ן און טעג.

ס'ווערן געזוכט

רעפעזירקעס צו סוועטערס

ווי אויך א שיק־יונגעל

ביי מעשבערג

26 נאוואמיעסקא 26

אינסטרוקטארקע צו אנדולאציע

ווערט געזוכט. אפערטען אונטער „L. K." אין אדמיניסטראציע. 8032

הלך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע

גויל אלו רקיעי, קני כל חורש תא:

דיו אלו ימי וכל מי כנישו תא:

דירי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:

קענען נישט איבערגעבען דאס רעיעלקייט פון דער אלט - בעוואוסטער

רעכטסקאנסולענטען־ביורא פון ה'

מאנעלא, פיעטריקאווער 17

זאכאדניא 52) טעל. 79-148

וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געווי־סענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואלאניעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין אורזשאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג ד. מאנעלא, פעטריקאווער 17.

DR. MED.

L. Pikielny

אורלאג

ספעציאל־ארצט פאר נירען, בלאז און אורין־קראנקייט

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעמט אן פון 4—7 אוונד.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.

גושטשינער 11, טעלעפאן 3763

אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונד.

ד"ר איסיך נאז, האלז, אויערן ק'	$4^1/_2$—$5^1/_2$
ד"ר קערשנער קינדער־קראנקה.	11-9 $4^1/_2$-5
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	2—12
ד"ר ביבערגאל הויט און מענער־קר.	$12^1/_2$—$11^1/_2$
ד"ר שמירנעלד נערווען און גיסמוטע קר.	2—1
ד"ר גאלדבלאט אויגען־קראנקה.	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	3—2
ד"ר שמערלאווסקי פרויען־און געבורטס־הילף	$4^1/_2$—$5^1/_2$

פטיכא־טעראפיע, שפראך־שטערונגען ווי שטאמלען א.א. ווי פאקען־שטעלן, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראל. איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציע. אויף פערלאנג וויזיטען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט

אימפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען־אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי־סטראפאלסקא

צאהן־ארצט 10—1, 3—6

קינסטליכע ציינער, קראנען, פאמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

האנט־נייערינס

צו דאמען־מאגאזין און א אונטער־מאשינער ווי אויך א לערן־יונגעל ווערען פון זאפארט געברויכט ביי

ראדאשיצקי

68 ווסכאדניא 68

א ציממער

מיט א בעזונדערן איינגאנג צו פערדינגען עווענטועל אבצוגעבען פאר איינציגע יונגעלייט צו שלאפען. צו ערפאהרען גארוטאוויטש 35, פלום

קוואליפיצירטע מאשינערינס

און אבערלאק־נייערינס צו סוועטערס ווערען געזוכט ביי

ל. זעלמאנאוויטש

סאלגא 8, פראנט פארטער.

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאלאג אקושער

זגערזשער 11

טעלעפאן 72—134

נעמט אן אינדערהיים פון 3-2 פ. מ. פון 7-9 נ. מ. אין קליניק „סאנאטא" אגראדאווא 10 פון 12—1

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט־פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיסן

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל־בראך מעגט גרויס אזוי ווי א מענשען־קאפ, אדער אזוי ווי א מעסער־קאן און עס פאלט אראפ אין דעם בוים און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל געמאכטע הייל־בענדאזשען אויסגעצייכנט גוט דורך גרויסע פראפעסאר'ען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דעמאלט פראפעסאר־דאקטאר ברעכנערמינג בעוויזען זיכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען

ברוך. אויך פאר הויקערס לייזונגען מיט הייל־גארטען און אפאראטען פאר פערקרימטע פיס און פלאט־פוס ספעציעלע אמגלאגען אין די שיך. קינסטליכע גלידער פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.

עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg

Łódź, WÓLCZAŃSKA 29, front II p.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג, דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס־פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארמאנס, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אנדערע. מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען־קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם געעהרטען ספעציאל. ה' י. ראפאפארט, דיר. פון ארטאפעדישען אנשטאלט אין לאדז, וואלטשאנסקא 29, פראנט II שטאק, דריק איך אויס עפענטליך מיין הייסע דאנקבארקייט פאר זיין אנלעגען מיר דעם ספעציעלען ארטאפעדישען הייל־גארטעט פון זיין מעטאדע, וועלכער האט מיך אויסגעהיילט גענצליך. פ'האט מיר געדראהט צו פלאצען דער רוקען צוליב'ן הויקער און יעצט בין איך געזונד און בין געהונגען צו דער ארבעט.

Dr. M. Morgenroth sędzia apelacyjny.

ווענערישע קליניק כירורגישע

„SANATO"

אגראדאווא 10 טעל. 57-213

1-טע און 2-טע קלאס

ערצטליכע אויפזיכט

איבער דער מוטער און קינד.

פרייזען פון געבורט

אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס־מיטלען

200 זל.

אכטונג, לעטניקעס!

רודא־פאביאניץ

דעם „נייעם פאלקסבלאט" און דאס „5-גראשען־בלאט"

קען מען בעקומען

אין דער צוקערניע פון ה' גאלדמאן

(געגענאיבער דעם טראמוואי־פזשיסטאנעק)

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים־ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט־קראנקה. און מענער־שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען־קראנקהייטען. קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט קאסמעטיק.

— מעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. —

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט־אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

Dr. Z. Kakowski

ספעצ. פאר אויערן־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה.

9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 81-227.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן לעטשניצע זגערזשער 17, פון 10—11 און פון 2—5

אבאנאמענטס־פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.

פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך

די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען־פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען

אין טעקסט—40 " " " " " 60— " " 4 "

נאכ'ן טעקסט—12 " " " " " 18— " " 8 "

אויסלענד. 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.

Redaktor odpowiedzialny [illegible]